نقش رسانه ها
درتقویه فرهنگ دموکراسی
درافغانستان

(۱۳۸۱ - ۱۳۸۹ هجري شمسی)

نقیب الله رهسپر

به همکاری : محقق فرزانه حبیبی

کابل / بهار ۱۳۹۰ خورشیدی

ACKU

AFGHANISTAN CENTRE AT KABUL UNIVERSITY
3 ACKU 00040748 5

نقش رسانه ها
درتقویه فرهنگ دموکراسی
درافغانستان

(۱۳۸۱ - ۱۳۸۹ هجري شمسی)

PROPERTY OF ACKU 407485

نقیب الله رهسپر

به همکاری : محقق فرزانه حبیبی

کابل / بهار ۱۳۹۰ خورشیدی

بسم الله الرحمن الرحيم

ACKU

الف

نظر استاد رهنما:

رسانه ها آگاهی رادرسپهرعمومی فراگیرمی سازند وبر جنبه های ناپیدا وکمترشناخته شده وچه بساناشناخته ؛آن (سپهرعمومی) پرتومی افگند ،به این پایه رسانه ها نقش مهمی رادرتوسعه وشگوفایی اجتماعی وسیاسی به عهده دارند رساله ی حاضرزیرعنوان « نقش رسانه ها درتقویه فرهنگ دموکراسی درافغانستان ۱۳۸۱-۱۳۸۹ ه ش » که توسط نقیب الله رهسپربرشته تحریردرآمده است ، بحث ی است که نقش رسانه هارادرتقویه فرهنگ دموکراسی می نمایاند.

رساله بصورت عام دارای سه فصل ، نتیجه وپیشنهادات ضم بیوگرافی منابع وماخذ که درجریان تحریررساله به آن استفاده شده است، می باشد.

فصل اول منحیث پیش درآمدموضوع ،زیرسرخط « مروری به گذشته موضوع » معلومات فشرده راجع به کرونولوژی پیدایش رسانه ها درجهان وافغانستان است.

فصل دوم زیرعنوان مطبوعات یکی ازارکان دموکراسی درسه بند ،چهارچوب قانون مطبوعات درافغانستان ، مطبوعات دولتی ونقش آن درجامعه ،مطبوعات غیردولتی و اهمیت آن درتقویه فرهنگ دموکراسی تحریرگردیده است .

فصل سوم زیرسرخط نقش رسانه های الکترونیکی درروند دموکراسی با داشتن دوعنوان فرعی ،رسانه های الکترونیکی دولتی وغیردولتی تحریرگردیده ودرنهایت امرباستفاده به بعضی فاکت های مهم مندرج رساله نتیجه گیری مشخص شده وپیشنهادات لازم ارایه گردیده است .

محتویات رساله وانمود می سازد که واقعاً رسانه ها درتقویه فرهنگ دموکراسی نقش اساسی دارند ، روی این علت اصطلاحا ت چون ، رکن پنهان دموکراسی ،رکن چهارم دموکراسی رابرای رسانه هاداده اند وحتی میگویند که درجامعه اساس آن روی ارزشهای دموکراسی استواراست ،درچنین جوامع درعدم موجودیت رسانه ها دموکراسی به سان گادی بی اسپ است. واقعاً رسانه هاابزارقدرت مندی هستند که می توانند به تصمم گیری دولت ها دربرنامه ریزی وهمچنین نگرش مردم نسبت به دولت ها ،تاثیرات عمیق داشته باشد ،بنابرین اززمان پیدایش حوزه درراستای ترغیب واقناع مردم ،تاثیرگذاری برافکارورفتارسیاسی آنان واطلاع رسانی برنامه های دولت برآنها ،مورد توجه سیاست مداران بوده اند ودولت هاسعی درتسلط وجهت دهی برآنها را داشته اند

امروزه که شگوفایی وتوسعه درابعاد مختلف بویژه دربعد رسانه یی ملاحظه می گردد وهمین رسانه ها ،جهانرا به پهنایش به دهکده ی مبدل ساخته است بنآ رساله هذا مبین همین اهداف بوده که بوسیله محترم نقیب الله رهسپرانجا م یافته است ،خلاصه نقیب الله رهسپر درترتیب رساله مذکورباوجود کمی وقت زحمات زیادی را متقبل شده ، بنده منحیث استاد رهنما کارموصوف را بدیده قدرنگریسته وامید آنرامی نمایم که برای اهل مسلک قابل استفاده باشد وبه مقامات ذیصلاح وزارت محترم دفاع تقاضای پذیرش وقبولی رساله مذکوررا می نمایم .

بااحترام

محقق فرزانه حبیبی

آمرانستیتوت ژورنا لیزم اکادمی علوم افغانستان

فهرست مطالب

عنوان صفحه

نظراستاد رهنما : (الف - ب)

فصل اول

مروری به گذشته موضوع (۱)

الف: گذری برسیررسانه ها درجهان (۲-٤)

ب: کوتاه نظری برگذشته رسانه ها درکشور (٥-۸)

فصل دوم

مطبوعات یکی ازارکان دموکراسی (۹)

الف : چهارچوب قانون مطبوعات درافغانستان (۱۰-۱٤)

ب : مطبوعات دولتی ونقش آن درجامعه (۱٥-۲۳)

ج: مطبوعات غیردولتی واهمیت آن درتقویه فرهنگ دموکراسی (۲٤- ٥۹)

فصل سوم

نقش رسانه های الکترونیکی درروند دموکراسی (٦۰)

الف: رسانه های الکترونیکی دولتی (٦۰-٦۱)

ب: رسانه های الکترونیکی غیردولتی (٦۱-۷٦)

نتیجه : (۷۷-۷۸)

پیشنهادات: (۷۹)

مآخذ : (۸۰)

ACKU

اهدا :

به روح کسانیکه درکشورما جا ن های عزیزشانرا درحراست از قلم وآیینه داری ازدست داده وراهی رابسوی فلق های آزادی واندیشه والای انسان بازکرده اند.

ACKU

فصل اول
مروری به گذشته موضوع

طوریکه مبرهن است انسان درمـقابل تکامل هم نوع خود هیچگاه بي تفاوت قرارنگرفته وهـمواره درتلاش این است که چگونه بتواند به آن جایگاه دل خواه ، مرادش خود رابکشاند که این شکل تکامل درمحیط جوامع بشري يك اصـل پذیرفته شده مي باشد وضمناً درمسیر زنده گی بشریت هیـــچ گونه موانع نمیتواند منحیث فیصدی مطلق سد راه پیشرفت وتکامل بشرواقع گردد واین تکامل است که درحقیقت مرزهارامی شکند وخود رابه سرزمین های دورمیرساند ؛ اگرحکما ویا سلاطین به این تقاضای بشرراضـــی باشند ویا نباشـند،پیشرفت جامـعه انسانی صورت میگیرد که ازآن جمله امروز دموکراسی است که منحیث يك پدیده معاصروگرم درجـــوامع بشری ،عرض اندام نموده است بخصوص درکشورما ، طوریکه نویسنده فرانسوی بنام منتسکیو دررابطه به ارزش دموکراسی گفته است . « دموکراسی فطری وذاتـــی است ونمیتوان باشلاق وچماق ملتی را دموکرات وآزادی خواه کرد.» (۱)

حـالااگرازدوره حجر(اولین مراحل زنده گی انسانها) تاامروز، پیشرفت جوامع بشری راتحت مطالعه قراردهیم ، می بینیم که این تنها بشراست که میتواند جهان راباین همه بزرگی اش به چرخش درآورده ومتحول سازد، پس این حکم ثابت می کند که کشورما هم باآنکه همیشه مورد تهاجم وکشمکش های متداوم سیاست های داخلی وخارجی قرارگرفته است ولی باآنهم درتمام پایه ها ی اساسی زنده گی بشردریك جامعه چون : سیاسی،اجتماعی ،اقتصادی وفرهنگی پیشرفت وحرکت های موثروتازه ای راباخود داشته است صرف نظرازتوضیحات بیشتردرمواردعمومی ،لازم است تادرقسمت پیدایش وانکشافات جوامع بشری درابعاد فرهنگی مشخص ترازهمه دراستقامت رشد رسانه های چاپی ، صوتی ، تصویری ، انترنتی وکیبلی درسطح جهان وافغانستان ؛ بطورفشرده مکثی داشته باشیم.

---

۱ :منتسکیو ، بهترین سخنان پند آموزبزرگان ، چاپخانه گهر،تهران ، ۱۳۷۸ ش ، ص ۳۶ .

الف – گذری بر سیررسانه ها درجهان:

چنانکه میدانیم رسانه های چاپی یکی ازعمده ترین بخش وسایل ارتباط جمعی را درکناررادیو، تلویزیون،انترنت و... تشکیل میدهد که ازجمع سایر رسانه ها درجهان برای نخستین بار درقرن شانزدهم میلادی بوجود آمده است که دوشادوش بارشد زبانها وفرهنگ اجتماعی انسانها(مدنیت بشری) جای خود رادرجوامع احراز نموده است و برای اولین باربه اساس تقاضا ونیاز آن زمان استعمال وکاربرد رسانه ها درامورات تجارتی اروپا بعمل می آمد طوریکه دراین مورد گفته شده است: « استفاده رسانه ها درابتدا درانتقال اطلاعات واشتهارات تجارتی وموسسات اقتصادی جامعه اروپا به کاربرده می شد ومبتکراین جهش راخانواده "فیوجرس" جرمنی ، که ازجمله نخستین ژورنالیست هادرتاریخ رسانه یی بشمارمیرور. » (۱)

گرچه بعضی هابگونه دیگری مدعی اند :« بااختراع ماشین چاپ توسط (گوتنبرگ المانی) دراروپا وآنهم درخدمت شرکت های تجارتی رسماً تاریخ رسانه یی درجهان آغازو تثبیت هویت کرده است که این مرحله را بیشتر بنام مطبوعات نجبا خوانده اند چون تااواخرقرن شانزدهم دراروپا طبقات حاکم جامعه رانجبا تشکیل میدادند واین قشرازثروت شایانی برخوداربودند که به همان اساس توان اقتصادی پخش ونشریا دراختیارداشتن رسانه های چاپی را تنهاآنها داشتند وبس وطبقا ت پایین جامعه هرگزبه این امتیازدسترسی پیدا کرده نمی توانستند.» (۲)

درآن زمان باآنکه تعداد رسانه های چاپی به تناسب امروز در اروپا خیلی محدود بود، همه آن رسانه ها دراختیارواداره نجبا قرارمیگرفت ووسیله ی اشتهارات امورات تجارتی آنها شده بودند که درخصوص نام اولین نشریه ،تعداد تیراژ ومربوطیت کشوری آنها گرچه نظریات مختلف وجود داشته ولی به برداشت بنده قول پیتری ایمانوس وتاپیوواریس را دقیق ترارزیابی میدارم طوریکه ذیلاً به آن اشاره شده است : « تیراژرسانه های چاپی تااوایل قرن(هفدهم م)بطورمتوسط از۱۰۰الی ۵۰۰نسخه میرسید وهمچنان قابل ذکراست درآنزمان دوجریده بنامهای ریلاتیوآردزاتیونگ دراستراسبورگ ودیگری بنام اوسیا درشهراکسبورگ درسال (۱۶۰۹ م) دراروپا شروع به نشرات کرد.

۱: پیرتی ایمانوس وتا پیوواریس ،مترجم : ع.ا . اقبال، وسایل ارتباط جمعی دیروزوامروز،مطبعه دولتی کابل ،۱۳۶۶ش ، ص ۵.

۲: همان اثر،همان صفحه .

که متعاقب به آن شمارکثیری ازجراید درسایرکشورهای اروپا یی چون ایتالیا ، لندن وفرانسه به نشرا ت پرداختند و بطوردقیق نخستین روزنامه را درجهان بنام (zeituing Leipziger) خوانده اند که درسال (۱۷۰۳ م) درآسترلیا یااطریش به نشرات آغازنموده بود . » (۱)

درآخربه این نتیجه میرسیم که نشروپخش رسانه های طباعتی ازگذشته ها تاامروز دربین جامعه انسانی چنان ازموقف عالی ومقتدر برخورداربوده است که نمیتوان ازحضوروتاثیرات آن چشم پوشی کرد ومی بینیم که رسانه ها درمجموع که شامل (چاپی ، صوتی ، تصویری و...) می باشند چگونه بایك قوت ونیروی بی بازگشت وطبیعی سرحدات کشورهارا عبورنموده خود رابه ذهنیت ها میرسانند وما به این نتیجه میرسیم که وسایل اطلاعات جمعی (رسانه ها ی الکترونیکی وغیرالکترونیکی)نسبت به هروسیله دیگر دربیداری وآگاهی انسانها تعیین کننده بوده وپیشگام تلقی می گردد واینکه رسانه ها را درفضای دموکراسی رکن چهارم جامعه می دانند کاریست بجا ومناسب .

طوریکه دربالا اشاره کردیم هستند محققین ایکه آسیا را نسبت به اروپادرپیدایش رسانه ها پیشگام میدانند به این مفهوم که « برای نخستین باردرتاریخ جوامع بشری،رسانه های چاپی درکشورباستانی چین بااختراع ماشین چاپ بوجود آمده است وکتبی درآنجا بچاپ میرسید که درآنزمان اروپاییان حتی نامی ازفن نشنیده بودند چنانچه که در (۲۱ ثور ۲۴۷ ش) مطابق (۱۱ می ۸۶۸ م)درایالات کانسوی چین رساله ی توسط شخصی بنام (وانگ چی ایهه) که درآن ازجاویدان ساختن اعمال والدین خود سخن می گفت وبشکل رایگان به مردم توزیع می گردید، بوده است که بعدها رسانه های چاپی درهند ، سوریه ، مصر، تبریزایران ودرآسیای مرکزی بنام بخارای شریف یکی بعد دیگری آغازبه نشرات کردند .» (۲)

۱: پیرتی ایمانوس وتا پیوواریس ،مترجم : ع.ا . اقبال، وسایل ارتباط جمعی دیروزوامروز،مطبعه دولتی کابل ،۱۳۶۶ش، ص۷و ۴۱۵.

۲: دکتوراسدالله شعور،مفاهمه شفاهی وسیرتاریخی آن درافغانستان ،مطبعه تحصیلات عالی کابل ، ۱۳۶۷ش ، ص ۲۳.

که بهمین شکل رسانه های چاپی، صوتی وتصویری ازقبیل رایو،تلویزیون وانترنت و... درهمرنگی با پیشرفت وانکشاف مدنیت بشر شکل گرفته وبوجود آمد است ولی دررابطه ی مقدم بودن نوع رسانه ها که درکدام کشورصورت گرفته است نظریات مختلفی موجود می با شد ، مثلاً :

« اولین بار ازجمع رسانه ها درتاریخ جهان بشریت راد یوبمیان آمده است وآن اینکه بنابرضروت اش منحیث حربه جنگ سرد درجریان دو جنگ جهانی (اول ودوم) بوده که منحیث وسیله تبلیغاتی بین قدرت هاازآن کارگرفته می شد واختراع تلویزیون بعدازآن دراوایل سال (۱۹۲۰ م) صور ت گرفته است و سینما نیزدراین سالها رویکارشد وهمچنان کمپیوتردرنیمه قرن بیست بوجود آمد . » (۱)

ولی اگرحقیقتاً تفاوت پیدایش رسانه ها ی چاپی را با رادیووتلویزیون ...درسطح جهان ارزیابی نماییم می بینیم که رسانه های چاپی نسبت به سایررسانه ها درجهان پیشگام بوده طوریکه دررابطه چنین آمده است :

« ازعمررسانه های چاپی درحدود (٤٢٣) سال وازحیات رادیو(۷۳) سال گذشته است ضمناً تلویزیون درجمع وسایل اطلاعات جمعی ، جوان محاسبه می گردد.»(۲)

اماآمدن آخرین تکنالوژی رسانه یی (انترنت) نه تنها درجهان انقلابی رابوجودآورده است بلکه آبی را به تعبیر(نیما یوشیج) شاعروبنیان گذارشعرنو ایران درخرگه مورچگان ر یخته است ا گر چه مقصد ازنیما درمورد دیگری بوده اما بنده تمثالش رادر خصوص رسانه های کهن درتناسب با رسانه های تکنالوژی امروزی بهترمیدانم .

---

۱ :استادنعمت الله شرقی وسلطان احمدبهین،ژورنالیزم ،موسسه نشراتی مطبعه... سال ۱۳ ، ص ۸ .

۲: پیرتی ایمانوس وتا پیوواریس ،مترجم : ع.ا . اقبال، وسایل ارتباط جمعی دیروزوامروز ،مطبعه دولتی کابل ،۱۳٦٦ش، ص ٥۱.

ب – کوتاه نظری برگذشته رسانه ها درکشور :

درکشورماافغانستان نیزپیدایش زبان نشراتی (چاپی) ومطبوعات نسبت به رسانه های صوتی وتصویری اولترعرض اندام نموده است چنانچه درکتاب مفاهمه شفاهی وسیرتاریخی آن درافغانستان نگاشته شده است : « ... دوقرن بعدازپیدایش رسانه چاپی دراروپا ، یعنی در(نیمه دوم قرن نزده هم) دردوره دوم امیرشیرعلی خان ؛ بابکارانداختن نخستین مطبعه درسال (۱۲۵۱ش) بنام "مصطفایی " دربالاحصارکابل ، نخستین نشریه با ورود این مطبعه درهمین سال بنام (شمس النهار) به مدیریت میرزاعبدالعلی خان هفته واربه نشرات می پرداخت که تاهنگام تجاوزدوم انگلیس به کشورما درسال (۱۲۵۷ش) ادامه یافت بعدازسقوط شمس النهاربرای بیست وهشت سال روزنامه دیگری درکشوروجود نداشت تااینکه درعهدامارت امیرحبیب الله اولین شماره (سراج الاخبار) به مدیریت مولوی عبدالرووف کندهاری درسال (۱۲۸۵ش) انتشاریافت اماازآنجاییکه این منادی آزادی واستقلال سیاسی افغانستان بود با عکس العمل نامساعد مقامات دولتی هند برتانوی مواجه گردید تااینکه ازطریق اعمال نفوذ آنها بالای دولت پوشالی امیرحبیب الله ،اولین شماره این نامه آخرین شماره آن گردید تااینکه پنج سال بعد در(۱۶میزان ۱۲۹۰ش) غلام محمود طرزی بانشر(سراج الاخبار افغانیه)اساس مطبوعات امروزی کشورراگذاشت که سلسله نشرات ومطبوعات درکشورما ازاین تاریخ به بعد بصورت مسلسل وبلاانقطاع ادامه یافت. » (۱)

گرچه قبل ازاینها ازموجودیت یک نشریه دیگرنام برده می شود طوریکه درکتاب تاریخ روزنامه نگاری درافغانستان دراین مورد چنین آمده است : « ... درتاریخ مطبوعات کشورما قبل ازجریده شمس النهارنشریه بنام (کابل) دربین سالهای (۱۲۴۲-۱۲۴۵ ش) ازطرف سید جمال الدین افغان دردوره زمامداری امیرشیرعلی خان نشرمی گردید ولی ازاینکه بجزدراوراق آرشیف ملی هندوستان ازآن یاد شد ه است درهیچ جای دیگرازآن دیده نشده ومستندی دردست نیست که به همان نسبت به گمنامی هویت آن نشریه ویا درمغالته نام آن با جریده شمس النهار ؛ حتی به عدم موثقیت وبی نشانی آن تلقی می گردد .

۱: دکتوراسدالله شعور،مفاهمه شفاهی وسیرتاریخی آن درافغانستان ،مطبعه تحصیلات عالی کابل ، ۱۳۶۷ ش، ص۲۸ .

وبه دوام آن نشریه سومی بنام : نشریه سراج الا طفال به سردبیری محمودطرزی درسال (۱۲۹۷ ش) درکابل بوده است که درسال آخرسلطنت امیرحبیب الله خان منحیث اولین نشریه کودکان درکشوربوجود آمد بعدازسبکدوشی محمود طرزی به علت کارفرهنگی وسیاسی درکشورکه درمخالفت به روحیه نظام بود بعدازهشت سال وقفه این نشریه توسط عبدالهادی داوی بحیث مدیرمسوول آن دوباره به نشرات خود پرداخت .»(۱)
باآمدن مرحله مشروطه خواهی درکشورما که فصل دموکراسی ازآنجا درکشورآغاز میا بد واولین نشریه یکی بعد دیگری دست بکارشدند طوریکه درکتاب تاریخ روزنامه نگارین دافغانستان به آن اشاره چنین اشاره گردیده است : « ... باانفاذ(نظامنامه مطبوعات)،مطبوعات آزاد درجامعه افغانی راه کشود که ازپیامد های نیك آن جریده انیس در(۱۵ ثور۱۳۰۶ ش) به سردبیری غلام محی الدین انیس ،جریده افغان در(سرطان ۱۲۹۹ ش) به سردبیری محمد جعفرکندهاری وپاینده محمد فرحت ،جریده نسیم سحردر(۷ دلو ۱۳۰۶ ش) به سردبیری احمد راتب باقی زاده ، جریده نوزوزدر(اسد ۱۳۰۷ ش) به سردبیری محمد نوروزومیرزامیرغلام وجریده پشتون ژغ در(اسد ۱۳۰۷ ش)به سردبیری فیض محمد ناصری ، میرسید قاسم ،عبدالهادی داوی ،محمد یوسف آیینه وناصرطهوری ، می باشد .» (۲)
درتاریخ رسانه ها درکشور این جراید راازجمع پیش کسوتان مطبوعات آزاد میدانند واما درطی (۱۳۸) سال ازپیدایش مطبوعات ورسانه ها تا امروز کشورما دوره های مختلف رسانه یی را تجربه نموده است ازقبیل دوره های آمرانه وسانسورگرا و مستبد ، کمونستی ، مجاهدینی ، طالبانی وگاه گاهی هم دوره های آزادی بیان ، باداشتن فضای دموکراسی که همچنان قابل ذکراست درتناسب بااین پیشرفت های رسانه یی درادوارمختلف تاریخ کشورما بخصوص دربخش مطبوعات ؛ قانون های مطبوعاتی منحیث تکیه گاه ومدافع حقوق رسانه ها موجود بود ه است ولی اکثراً دیده شده است که یاموادات قوانین یاد شده به تقاضای زمان ومردم نوشته نشده وپاسخ گو نبوده ویااگر کلماتی درحمایه آزادی بیان ودموکراسی مطبوعات درقوانین موقوته موجود بوده ؛ حالت تطبیقی آن درانحراف دیده شده است .

۱:دکتورمحمد حلیم تنویر، تاریخ وروزنامه نگاری افغانستان، مرکزنشراتی اسلامی صبور،پشاورپاکستان ، ۱۳۷۸ ش، ص ۶۱.
۲: همان اثر ، ص ۷۵.

که شاید این مغایرت ها به نسبتی چنان بوده که کشورما درجریان تجربه های قسماً نخستین؛ رسانه ها قرارداشته است که به همان اساس اشتباهاتی راهم درپیش روداشته است ، ولی درکلیت به برداشت بنده (نگارنده) به هرشکلی که پیشرفت رسانه ها درکشورما صورت گرفته است ،حل مشکل مفاهمه وخبر بین مردم درجامعه مقدم ترازپیدایش جراید (شمس النهارو...) وجود داشته است به این معنی که شعرحنظله بادغیسی درقرن (۳ ش) درکشورما نخستین درب پیدایش رسانه ها رامی گشاید وپیغام میدهد .

« مهتری گربکام شیردراست
شوخطرکن زکام شیربجوی
یابزرگی وعزونعمت وجاه
یا چومردان مرگ رویاروی .» (۱)

اگرارزیابی کنیم قوی ترازابرازمفاهیم توسط رسانه های چاپی درکشورما ،اشعارشاعران ؛ متقدم ترمی باشند یعنی درتاریخ مدنیت بشرهمان طوریکه رسانه ها ویا گروهای اطلاعات جمعی همچوآیینه ی ازبرداشت ها وزبان مردم وجامعه به نسل موجود وآینده می باشند.

زبان شعرهمچنان عین مقصد ومفهوم را درخود دارا بوده وافاده می کند که حتی چندین برابر ژرفنا ترازنقش رسانه ها درجامعه ارایه شعرمی باشد که بازبان خاص و شیوه ی مکتب خودش وباتصاویر، تعابیر ، تشبیهات ،صنعت ها موضوع را به جامعه میرساند وبازگوی جریانات تاریخی عصرو زمان خود می باشد ، پس چرا شعرکه دراصل،خود بزرگترین رسانه خبری روزگاران بشمارمیرود آنرامجزابدانیم ازمحیط رسانه ها درجوامع وازآن نقل قول ننماییم .

درصورتیکه مسولیت ها وطرز دید هردو(شعرورسانه ها) دربرابرمردم وجامعه یکی است ؛پس به این اتکا میتوان گفت که درکشورما تاریخ نبشتاری(طباعتی) حد اقل قدامت ده قرنه رادرخود داشته است ؛ نی یکصد وسی وهشت ساله را که دراینجالازم میدانم متصل به مروردررابطه به پیدایش وقدامت تاریخ رسانه های چاپی، صوتی وتصویری وپیشگامان آن درکشورما یاد آور شوم

۱: محمد عوفی ، تذکره لباب الالباب ،چاپخانه ممتاز، نوبت اول ،ایران ،۱۳۶۱ ش . ص ۵۲.

طوریکه درکتاب تاریخ روزنامه نگاری درافغانستان دراین مورد چنین اشاره شده است:«...اولین نشرات ونصب دستگاه رادیو دروطن ما، درسال (۱۳۰۵ش) دردوره سلطنت امان الله خان صورت گرفته است که موقعیت آن درپهلوی پل آرتل کابل بود واولین نطاق آن سرورگویا اعمتادی وعبدالجباربوده است واولین هنرمندان درراديواستاد قاسم واستاد نتو بوده اند ، سینما هم نخستین بار درکشورما درآن زمان ، رایج گردید وهمچنان نشرات تلویزیون در افغانستان باسفرموسی شفیق صدراعظم کشوربه توکیو(جاپان)درسال(۱۳۵٦ وآغاز۱۳۵۷ش) راه اندازی شد.» (۱)

ACKU

---

۱ - دکتورمحمد حلیم تنویر، تاریخ وروزنامه نگاری افغانستان، مرکزنشراتی اسلامی صبور،پشاورپاکستان ، ۱۳۷۸ ش، ص ۱۷۷،۷٦و۲۲۸.

فصل دوم

مطبوعات یکی از ارکان اساسی دموکراسی

درافغانستان که فضای تازه دموکراسی با آغاز اداره موقت درحال شکل گیری می باشد ؛جان گرفتن هویت واقعیی دموکراسی درابعاد مختلف حیات کشورماچون ؛سیاسی ،اقتصادی ،اجتماعی وفرهنگی به ساده گی وبا این همه سرعت حصول نمی گردد ، اما میتواند مرحله به مرحله وزینه به زینه پیش برود ، ناگفته نماندهمچنان رسیدن به شرایط دموکراسی توسط وسایل وابزاردموکراسی درجامعه میتواند تحقق می یابد که یکی ازآن مطبوعات است که درچوکات رسانه ها معرفی میگردد .

مطبوعات که درجامعه ودرچارچوب رسانه ها مهم ترین اصل نهاد مدنی شمرده می شود ، قسمیکه گفتیم ،حیثیت قوه چهارم رادراداره وساختار جامعه دارا می باشد که هرگزنمیتوان ازثمرومفیدیت آن خاموش ماند،اما کدام مطبوعات ؟- مطبوعات تحت کنترول حاکمیت های فاشیستی ومستبد ویامطبوعاتیکه باحفظ واحترام ارزشهای اسلامی ، انسانی وعفت قلم درساختاریك جامعه نوین وسازنده کارمی نماید!

به یقین که مطلوب ما همان مطبوعات ورسانه هایی می باشد که بشکل سالم درساختار،بیداری وآگاهی جامعه تلاش می ورزد ؛ چنانچه دررابطه به ارزشهای مطبوعات چنین گفته اند : « ... مطبوعات بیشتروسیله ی اثرگذاری است که بزرگترین خدمت مطبوعات بیداری ،رشد شعورسیاسی ومساعد ساختن زمینه برای قضاوت آزاد درباره مسایل روزمره می باشد.درقید دوم ،سرگرمی وجنبه تفریحی ازجمله وظایف مطبوعات قرارمیگیرد ، که این وظایف ازرسانه های کوچك دیواری شروع شده تا نشرات بزرگ طباعتی ، صوتی وتصویری را احتوا می کند .

بدین ترتیب روزنامه ها ،جراید ومجلات درپهلوی وسایل الکترونیکی چون ، رادیو ، تلویزیون وغیره وسایل اطلاعات جمعی همگی این قدربرحیات بشری داخل شده اند که امروزمردم درعدم موجودیت آنها کمی وکاستی راشدیداً احساس می نمایند.»(۱)

۱: فرزانه حبیبی ، تاثیرمطبوعات آزاد برجامعه افغانی (۱۳۲۸-۱۳۵۲ ش) ، وزارت اطلاعات وفرهنگ ،چاپ دوم ، مطبعه آزادی ، ۱۳۸۹ش،ص ۱۱.

الف - چهارچوب قانون مطبوعات درافغانستان :

درنخست باید قانون راتعریف کنیم : قانون عبارت از معرفی کردن حق ،مسولیت ومکلفیب می باشد ودرجامعه ما بخاطررشد وکنترول رسانه ها برای نخستین بارقانون مطبوعات درسال (۱۳۰۳ ش) درعهد امان الله خان بوجود آمد که به این اساس دوره امانیه را بهترین دوره حیات سیاسی افغانستان ازنقطه نظرقانون گذاری ها ورشد شخصیت های جوان ودلسوز میدانند چون درآن دوره اولین نشریه آزاد بنام انیس و اولین محکمه مطبوعاتی نیزبوجود آمده است که ازآن میتوان بنام دوره طلایی درمطبوعات کشوریاد کرد .

ازاینکه اثرهذا بیانگرموضوعات رسانه یی بین سالهای (۱۳۸۱ -۱۳۸۹ ش) می باشد بنآ لازم دانستم که توضیح اکید جزییات قانون مطبوعات را درفاصله بین سالهای (۱۳۰۳- ۱۳۸۰ ش) بحال خودش بگذارم ودراینجا بشکل مستقیم ودایرکت رسانه هارابین سالهای(۱۳۸۱ الی ۱۳۸۹ ش) تحت مطالعه قرار دهیم .

بعدازفروپاشی حاکمیت طالبان درافغانستان توسط نیروهای جبهه مقاومت باتشریك مساعی قوتهای صلح بین المللی زیرنام (ناتو) به رهبری ایالات متحده امریکا تقریباً درنیمه دوم سال (۱۳۸۰ش) شهرکابل فضای دیگری راباخود گرفت ، طوریکه گفتیم وضعیت اختناق آورنظام طالبان درافغانستان بخصوص درشهرکابل زمانیکه ازهم پاشید ؛ دید رسانه ها بازگردید وما شاهد ان هستیم که آهسته آهسته یك نشریه عقب نشریه ی دیگر ویك رادیووتلویزیون بعد ازرادیو وتلویزیون دیگربه نشرات آغاز نمود ند که درنتیجه میتوان گفت که بعدازسال(۱۳۸۰ ش) دیگرافغانستان ازنطقه نظرازادی بیان ، اندیشه و بینش های فکری افغانستان دیروز نبود.

پس دراین حالت که جامعه شاهد هجوم ی ازانتشارات رسا نه های مختلف بخصوص درشهرکابل بود نیاز آن دیده شد تا بخاطرکنترول این همه وسایل اطلاعات جمعی ورشد آنها بشکل سالم، قانون ای باید حدود شانرا تعیین نماید که به همان اساس قانون مطبوعات درسال (۱۳۸۰ ش) تدوین گردید که بعدآ درسال (۱۳۸٤ ش) قانون رسانه های همگانی تجدیداً، طرح ، تدوین ونافذ گردید که مطابق آن رسانه ها؛ خط مشی واستقامت های خود را تعیین ودرچارچوب آن رفتارواجرات خود راتنظیم می کردند ، دراینجا بخاطرددروشنی قرارگرفتن موضوع ، ضروری خواهد بود تابعضی ازمفاهیم

،تعریفات وموادات شامل قانون رسانه های همگانی ؛آخرین چاپ(۱۳۸۸ ش) را به گونه مثال به تحریربگیرم و ببینیم که درمورد آزادی بیان درتامین حقوق بشردرکشورچگونه صلاحیت ها، مسولیت ها ومحدودیت ها درقانون رسانه ها درج گردیده است .

قانون رسانه های همگانی
درماده اول قانون مطبوعات (۲۵ سرطان ۱۳۸۸ ش) درمورد آزادی بیان ونقش آن درتامین حقوق بشرچنین آمده است :

« فصل اول
احکام عمومی
ماده اول :
این قانون بادرنظرداشت اصول واحکام دین مبین اسلام وبه تاسی ازحکم ماده سی وچهارم قانون اساسی ورعایت ماده نزدهم اعلامیه جهانی حقوق بشر،به منظورتامین حق آزادی فکروبیان وتنظیم فعالیت رسانه های همگانی درکشوروضع گردیده است» . (۱)
مامی بینم که چگونه ترویج آزادی بیان وموضوع احترام به حقوق بشردرقانون مطبوعات بی سابقه می باشد.
وخود ادعای این است که افغانستان امروزمیخواهد من بعد درآیینه دموکراسی ،همانند سایرکشورهای جهان خود رابیند و بازهم دراین قسمت جهت تنویربیشتر موضوع بااستفاده ازقانون مطبوعات یك تعداد اصطلاحات ژونالیستی را نقلاً ازآن اقتباس ودراینجا به تحریرمی گیرم -
« ماده سوم :
اصطلاحات آتی دراین قانون دارای مفاهیم ذیل می باشد:
رسانه :
وسیله انتقال پیام ،معلومات واطلاعات بااستفاده ازوسایل آتی می باشد:
- رسانه برقی :
رادیو، تلویزیون ، شبکه کیبلی وانترنت.
رسانه چاپی:

۱:حیدرمحقق ، قانون رسانه های همگانی ،ماده اول ، انتشارات وزارت عد لیه ،کابل ۱۳۸۸ش، نمبرمسلسل (۹۸۶)ص ۱ .

روزنامه ،جریده (هفته نامه ، نشریه پانزده روزه ، ماهنامه ، گاهنامه ، فصل نامه ، سالنامه ، پوستروخبرنامه).

۲ـ رسانه همگانی دراین قانون به انواع ذیل تقسیم می گردد:

ـ رسانه ی عامه :

رسانه ای است که متعلق به عامه مردم بوده ، ازطریق دولت،نشراعلانات وعرضه ی خدمات تمویل می گردد.

رسانه ی خصوصی:

رسانه ی است که متعلق به اشخاص حقیقی ، سازمانهای سیاسی ، اقتصادی ،اجتماعی وفرهنگی بوده وازطرف آنها تجهیزوتمویل می گردد. » (۱)

واینك درچندین ماده از فصول بعدی (دوم،چهارم و نهم)در قانون رسانه های همگانی چاپ (۱۳۸۸ش) که درباب حقوق ،مکلفیت ها ومسولیت های رسانه ها، به چندین موارد عمده تذکرداده شده است ؛ بطورمثال درماده چهارم فصل دوم قانون رسانه های همگانی درمورد اینکه دولت چگونه حق نشروپخش رسانه ها را برای اتباع خود میدهد وهمچنان درمورد منع ،تحریم ،سانسوررسانه ها ذیلاً نگاشه است:

« فصل دوم

حقوق ومکلفیت ها

آزادی فکروبیان

ماده چهارم :

(۱) هرشخص حق آزادی فکروبیان رادارد....

(۲)دولت ،آزادی رسانه های همگانی راحمایت ،تقویه وتضمین می نماید.هیچ شخص حقیقی یاحکمی به شمول دولت وادارات دولتی نمی تواند فعالیت آزاد رسانه های خبری یامعلوماتی رامنع ، تحریم ، سانسوریا محدود نموده یاطوردیگری درامورنشرات رسانه های همگانی ومعلوماتی مداخله نماید، مگرمطابق احکام این قانون .» (۲)

درماده بیست وپنج فصل چهارقانون ذکرشده درخصوص اینکه مسولیت های رسانه های الکترونیکی درقبال احترام به مناسک دینی درجامعه چگونه می باشد، می نگارد:

۱: :حیدرمحقق ، قانون رسانه های همگانی ،ماده سوم ، انتشارات وزارت عد لیه ،کابل ۱۳۸۸ش، نمبرمسلسل (۹۸۶) ص ۳.

۲ :حیدرمحقق ، قانون رسانه های همگانی ،فصل دوم ،ماده چهارم ، انتشارات وزارت عد لیه،کابل ۱۳۸۸ش، نمبرمسلسل (۹۸۶) ص۸.

« فصل چهارم
ماده بیست وپنجم :
(۲) مدیران مسول رسانه های همگانی برخی مکلف اند آذان نمازهای پنجگانه راازطریق شبکه های خویش پخش نموده ودرترتیب برنامه های خویش تقدس روزهای مقدس اسلامی وماه های مبارك رمضان را مراعات نمایند.»(۱)
فصل نهم ، ماده چهل ویک رسانه های همگانی ازیک چوکات وقانون ای بحث می کند که شورای عالی رسانه ها نامیده می شود ؛ این شورا که ازترکیب نخبه گان وآگاهان، درامور فرهنگی یک تعداد ازارگانهای دولتی ساخته شده است،مسوول اند تاهرگونه عمل کردها (اجراات) رسانه ها رادرپرتوقانون زیرکنترل ونظارت داشته باشند به شرح ذیل:

« فصل نهم
شورای عالی رسانه ها
ترکیب شورای عالی رسانه ها
ماده چهل ویکم: (۱)به منظورطرح وتدوین پالیسی رسانه کشور،شورای عالی رسانه ها به ترکیب وزیراطلاعات وفرهنگ ،معین مسلکی وزارت مخابرات ، نماینده ستره محکه ، نماینده وزارت عدلیه ، دونفرازمشرانوجرگه ، دونفرازولسی جرگه ، یکنفرعالم جید دینی به نماینده گی ازشورای علما ودونفرمسلکی وباتجربه ژورنالیزم ازجامعه ژورنالیستان ودونفردیگرازجامعه مدنی به پیشنهاد آنان برای مدت سه سال ایجاد می گردد. »(۲)
ماده چهل دوم فصل نهم درمورد شرایط ،میکانیزم ،وساختارکمیسیون هفت نفری رسانه های همگانی مینویسد ونشان میدهد که درکشورفعالیت رسانه های همگانی همیشه زیرنظرکمیسیون مشخص ومسوول پیش برده می شود که به تحریرآن نقلاً دراینجا دست می گمارم .
« کمیسیون رسانه ها ی همگانی

۱:حیدرمحقق ،قانون رسانه های همگانی فصل چهار،ماده۲۵، انتشارات وزارت عد لیه،کابل ۱۳۸۸ش، نمبرمسلسل (۹۸۶)،ص ص ۲۰ .
۲:حیدرمحقق ، قانون رسانه های همگانی ، فصل نهم ، انتشارات وزارت عد لیه ،کابل ۱۳۸۸ش، نمبرمسلسل (۹۸۶)، ص ۳۱ .

ماده چهل دوم :
(۱) به منظورتنظیم بهترفعالیت رسانه های همگانی کمیسیون رسانه های همگانی به ترکیب هفت نفرعضوازمیان شخصیت های مسلکی ، باتحصیلات عالی وباتجربه ژورنالیزم بادرنظرداشت ترکیب قومی وجنسیتی ایجاد می گردد.
(۲) چهارنفرازاعضای کمیسیون برای مدت سه سال وسه نفردیگرآن برای مدت دوسال انتخاب می گردد . » (۱)
هدف ازآوردن نقل به نقل یك قسمت از موادات آ خرین قانون رسانه های همگانی چاپ (۱۵ سرطان سال ۱۳۸۸ش) باتوضیح شورای عالی رسانه ها وکمیسیون رسانه های همگانی دراین است که ما می بینیم باوجودیکه درکشورآزادی بیان درقانون تسجیل یافته است به همان اندازه بخاطرنظارت وکنترول ازفعالیت رسانه ها،رسیده گی به مشکلات ، شکایات ومنازعات آنها شورای عالی رسانه ها وکمیسیون رسانه ها ایجاد گردیده است .
ولی دیده شده است که عده ی از نهاد های رسانه یی چاپی ، صوتی ، تصویری وکیبلی گاه گاهی درتطبیق قانون یاد شده چندان وقعی نکرده وبه تخطی هایی دست وا داشته اند .
علت آنرا اگرمنصفانه بگوییم، درچنین کشوریکه بازهم یك دوره ترس ووحشت ، لحظه به لحظه آنرا ما نند پنج سال گذشته(حاکمیت طالبان) تهدید نماید وبنابرناامن شدن روزبروزولایات کشورباوجویکه حضورفعال قوتهای ناتووآیساف به رهبری ایا لات متحده امریکا تحت نظرملل متحد درکشورموجود می باشد، حقا که تطبیق وکنترول این بار مسولیت ها کاریست دشوار .

۱:حیدرمحقق ، قانون رسانه های همگانی ،فصل نهم ، ماده۴۲ ، انتشارات وزارت عد لیه ،کابل ۱۳۸۸ش، نمبرمسلسل (۹۸۶)، ص ۳۳.

ب - مطبوعات دولتی ونقش آن درجامعه :

درکشورهای روبه انکشاف ودرحال رشد که اکثراً توانمندی های اقتصادی مردم به حدی نمی باشد که درمورد رسانه های چاپی (طباعتی) باندیشند وسرمایه گذاری نمایند وهمچنان آن جامعه نیزازخط فکری تا آن مداری موقعیت خود راتثبیت نکرده باشد که آزادی بیان ودموکراسی را درخود حضم نماید ، دراین حالت مطبوعات دولتی درجامعه نقش تعیین کننده ومحوری رانسبت به موجودیت مطبوعات آزاد درخود داشته است ؛ مااگردراصل ببینیم درجامعه تمام تلاشهای وزحمات شباروزی مطبوعات آزاد بخاطر آگاهی وبیداری مردم ازمحیط وجامعه می باشد ،درکشوری با این خصوصیت مانند افغانستان که اگرمطبوعات درجامعه بشکل دولتی دوشادوش رسانه های آزاد فعالیت وتبارز می نماید واقعاً درپیشرفت وانکشاف جامعه خیلی موثرمی باشد چون مشر وعیت وپشتیبانه ای از دولت ونظام را باخود دارد که اگرمطبوعات دولتی به این رقم درحمایه سالم مطبوعات آزاد قرارمیگیرد ؛ درآنگاه بدون تردید مطبوعات دولتی اعتماد مردم را همانند مطبوعات آزاد بیشتربخود کسب می نماید .

ویااگرنمونه ی دیگرازمطبوعات دولت محوری را مثال بدهیم ؛ همانا نشرات چاپی درخارج ازکشورمی باشد که بیشتربه هویت،تکیه ونفوذ دولت پیش میرود واین نوع مطبوعات اگربه نماینده گی ازکشورش درخارج ازمملکت به نشرات می پردازد موثرتراست تا مطبوعات شخصی چون درسطح جهان، کشورها بیشتر قابل شناخت واعتماد می باشند تا اشخاص ، که دررابطه میتوان بادستاورد های فرهنگی چهارساله کشورما طوریکه درکتاب تحت عنوان فعالیت های چهارساله وزارت اطلاعات وفرهنگ وتوریزم بقلم مرضیه حباب بالید ، طوریکه مینگارد: « ... طی سالهای (۱۳۸۱ الی ۱۳۸۸ ش) هشت نماینده گی فرهنگی افغانستان تحت نظر وزارت اطلاعات وفرهنگ درکشورهای مختلف چون پشاورپاکستان،جمهوری اسلامی ایران ،جمهوری مردم چین ،ایالات متحده امریکا...وجود داشته است». (۱)

همین که گفتیم طی سالهای (۱۳۸۱-۱۳۸۸ ش) نماینده گی های وزارت اطلاعات وفرهنگ درکشورهای پیشرفته جهان ایجاد شده است .

۱: مرضیه حباب،کارنامه چهارساله وزارت اطلاعات وفرهنگ وتوریزم (۱۳۸۱-۱۳۸٤ ش)، مطبعه آزادی، کابل، ۱۳۸٤ش، ص،۹۱ .

یقیناً نشرات طباعتی شانرا داشته اند و منحیث یك پل ارتباطی درتبادل وارایه نظریات سطوح فرهنگی،انتقال وداد ستدآثارفرهنگی وطباعتی بین افغانستان وسایر کشورها نقش عمده خود راایفا کرده اند ودرقسمت ارتقای قابلیت های فرهنگ وتمدن درجامعه ما خیلی ها مفید وموثر می باشد که این وضعیت دروجود مطبوعات غیردولتی درکشورهای درحال رشد و زیرخط جنگ که ازلحاظ اقتصادی ضعیف اند بعید به نظرمیرسد ، بنده اگرحضورمطبوعات دولتی را درکشوردرکنارمطبوعات آزاد بطوریکسان مفید میدانم ؛ مقصدم ازآن دولت ای بوده که مستبد وخود کامه نباشد که برخلاف دموکراسی، مطبوعات رادرانحصاراهداف ومرام خود قرارداده وملت رادرتاریکی نگهدارد ،طوریکه این نوع مطبوعات دولتی را کشورما باربار تجربه نموده است وذیلاً آنعده رسانه های چاپی دولتی راکه درشهرکابل ویادرسایرشهرهای کشورطی (۹)سال مطابق قانون رسانه ها ی همگانی بااخذ فعالیت داشته اند دراول بگونه ارقامی وبعداً باجزییات به تشریح می گیریم .

***

ارقام دقیق رسانه های چاپی وتصویری درمرکزوولایات ازشروع سال ۱۳۸۱ الی ۱۳۸۹درکشور.

جراید (دو هفته نامه ، ماهنامه) بتعداد	(۲۳۷)
جریده (هفته نامه) بتعداد	(۸۷)
مجله ، بتعداد	(۱٦۱)
روزنامه،بتعداد	(۲۸)
کیبل، بتعداد	(٥٤)
بولتن ، بتعداد	(۱)
آژانس خبر رسانی ،بتعداد	(۲٥)
۱- موسسه نشراتی ،بتعداد	(۱۲)
۲- دارالترجمه ،بتعداد	(۳۲)
۳- مرکز ژورنالیزم ،بتعداد	(٦)
٤- گاهنامه به شکل جریده،بتعداد	(۷)
٥- فصل نامه به شکل جریده،بتعداد	(۳)
٦- گاهنامه به شکل مجله،بتعداد	(٤)

۷- فصلنامه به شکل مجله ،بتعداد (۱٤)
۸- کانون های فرهنگی،بتعداد (۱٤)
۹- انجمن های فرهنگی ،بتعداد (٤)
۱۰- شرکت تبلیغاتی،بتعداد (۱)

در مرکز به تعداد (٦۹۰) رسانه ثبت گردید است :

۱- جریده ،بتعداد (۲٤)
۲- مجله ،بتعداد (۲۹)
۳- دو فصل نامه (شش ماهه) ،بتعداد (۱)
٤- روزنامه،بتعداد (٥)
٥- فصلنامه به شکل مجله،بتعداد (۱۰)
٦- فصلنامه به شکل جریده،بتعداد (۲)

تااکنون درسطح کشور به تعداد (۱۷) شبکه تلویزیون خصوصی وشخصی و به تعداد (٥۷) شبکه رادیو های خصوصی و شخصی جوازفعالیت اخذ نموده اند.
نشریه های آزاد و غیر حکومتی درولایات :

۱- جریده (دوروزنامه ، دوهفته نامه وماهنامه) (۱۰۹)
۲- هفته نامه (٦۳)
۳- مجله (٥٥)
٤- روزنامه (۸)
٥- کیبل،بت،داد (۹۱)
٦- کانون های فرهنگ،بتعداد (۲۸)
۷- انجمن های فرهنگی،بتعداد (۱۳)
۸- گاهنامه به شکل جریده،بتعداد (۱٤)
۹- فصلنامه به شکل جرید ،بتعداد (٤)
۱۰ - گاهنامه به شکل مجله ،بتعداد (۱٥)
۱۱- فصلنامه به شکل مجله ،بتعداد (۱٥)
۱۲- مرکز آموزشی ژورنالیزم ،بتعداد (۱)

وبصورت مجموعی به تعداد (٤١٦) رسانه دربخش ولایت و(٩٧) نشریه دولتی ثبت میباشد .

خاطر ه :

اگرارقام فوق الذکر توحیدی رسانه ها طی (٩) سال با جداولیکه دراین کتاب به تشریح گرفته شده که ازدفاترمرکزی وزارت اطلاعات وفرهنگ کشور دریافت کرده ام صدفیصد مطابقت نداشته باشد مرامعذ ور دارید چون ازاین بیش سرنخ راپیدانتوانستم .

لست رسانه های چاپی ، دولتی درشهرکابل وولایات

شماره	اسم رسانه	نوع	ارگان نشراتی	آغازنشرا ت
١	تجارت وسرمایه	مجله ماهوار	ریاست اطاقهای تجارت	١٣٨١
٢	آرمان شهدا	//	ریاست نشرات وزارت شهدا ومعلولین	١٣٨١
٣	صحت	مجله فصلنامه	ریاست تعلیمات صحی وزارت صحت عامه	١٣٨١
٤	مخد رات	جریده ماهوار	کمیسیون عالی مبارزه علیه مواد مخدر	١٣٨١
٥	امنیت	جریده روزنامه	ریاست عمومی امنیت ملی	١٣٨٢
٦	قانون اساسی	جریده	کمسیون قانون اساسی	١٣٨٢
٧	پیام قضا وعدالت	جریده پانزده روزه	کمسیون مستقل اصلاحات عدلی وقضایی	١٣٨٢
٨	هنرهای زیبا	مجله ماهوار	ریاست نشرات وزارت تحصیلات عالی ومسلکی	١٣٨٢
٩	سمای بامیان	//	ریاست اطلاعات	١٣٨٢

			وفرهنگ بامیان	
۱۰	خدمت	جریده ماهوار	کمسیون مستقل اصلاحا ت اداری وخدمات ملکی	۱۳۸۲
۱۱	راهیان ابن سینا	جریده	نشرات انستیتوت طب کابل	۱۳۸۲
۱۲	ژورنالیزم	مجله ماهوار	پوهنحی ژورنالیزم کابل	۱۳۸۲
۱۳	بازسازی	//	ریاست نشرات وزارت تحصیلات عالی ومسلکی	۱۳۸۲
۱٤	مبارزه باجرایم	جریده پانزده روزه	ریاست مبارزه باجرایم جنایی وزارت امورداخله	۱۳۸۲
۱٥	کودك	مجله ماهوار	ریاست کودکستانهای وزارت کاروامورا جتماعی	۱۳۸۳
۱٦	خورشید	جریده	معنیت فرهنگی وزارت اطلاعات وفرهنگ	۱۳۸۳
۱۷	تفتیش	فصلنامه	ریاست پلان وتحلیل ، ریاست عمومی کنترول وتفتیش	۱۳۸۳
۱۸	علم وتکنالوژی	مجله فصلنامه	پوهنتون پولیتخنیك کابل	۱۳۸۳
۱۹	مبارزه باحوادث	جریده دوماهه	ریاست عمومی آماده گی مبارزه باحوادث	۱۳۸۳
۲۰	پکتیا	هفته نامه	ریاست اطلاعات وفرهنگ پکتیا	۱۳۸۳
۲۱	پنجشیر	//	ریاست اطلاعات وفرهنگ پنجشیر	۱۳۸۳
۲۲	دخوست حلا	ماهنامه	ریاست اطلاعات وفرهنگ خوست	۱۳۸٤
۲۳	کاپیسا	جریده	ریاست اطلاعات وفرهنگ کاپیسا	۱۳۸٤

۲٤	پروان	هفته نامه	ریاست اطلاعات وفرهنگ پروان	۱۳۸٤
۲٥	کنرمیاشتی	جریده	ریاست اطلاعات وفرهنگ کنر	۱۳۸٤
۲٦	زابل قلات	ماهنامه	ریاست اطلاعات وفرهنگ زابل	۱۳۸٤
۲۷	تفکر	جریده دوهفته یی	ریاست اکادمی علوم افغانستان	۱۳۸٤
۲۸	نصیحت	هفته نامه	ریاست اطلاعات وفرهنگ خوست	۱۳۸٤
۲۹	اقتصاد وانکشاف	ما هنامه	ریاست آموزش کادرهای وزارت اقتصاد	۱۳۸٤
۳۰	هدف ملی	هفته نامه	ریاست اطلاعات وفرهنگ میدان وردك	۱۳۸٤
۳۱	ولسی جرگه	جریده دوهفته یی	دارالانشای شورای ملی	۱۳۸٤
۳۲	مجله علمی فاریاب	فصلنامه	انستیتوت تحصیلات عالی فاریاب	۱۳۸٥
۳۳	شفا	ماهنامه	ریاست صحت عامه بادغیس	۱۳۸٥
۳٤	انکشاف شهر	مجله فصلنامه	وزارت انکشاف شهری	۱۳۸٥
۳٥	اقتصاد وانکشاف	مجله ماهوار	ریاست آموزش کادرهای وزارت پلان	۱۳۸٥
۳٦	شورا	//	ریاست اطلاعات وارتباط عامه ولسی جرگه	۱۳۸٥
۳۷	مطبوعات	جریده دوهفته یی	وزارت اطلاعات وفرهنگ	۱۳۸٥
۳۸	روغتیا اواستقلال	فصلنامه	شفاخانه استقلال ،وزارت صحت عامه	۱۳۸٥
۳۹	سیمه یز مطالعات	جریده فصلنامه	مرکزمطالعاتی منطقه یی افغانستان	۱۳۸٥

ACKU

٤٠	ساینس وتکنالوژی	دوفصلنامه	اکادمی علوم افغانستان	١٣٨٦
٤١	کاوش	ماهنامه	پوهنحی حقوق هرات	١٣٨٦
٤٢	ترانسپورت	فصلنامه	وزارت ترانسپورت وهوانوردی ملکی	١٣٨٦
٤٣	قانونیت	//	مبارزه علیه ارتشا وفساد اداری	١٣٨٦
٤٤	صدای مهاجروبازگشت کننده	ماهنامه	وزارت امورمهاجرین وعودت کننده گان	١٣٨٦
٤٥	انتخابات	فصلنامه	کمسیون مستقل انتخابات	١٣٨٦
٤٦	آوای بامیان	هفته نامه	شورای ولایتی بامیان	١٣٨٦
٤٧	آگاهی حقوق	ماهنامه	وزارت عدلیه	١٣٨٦
٤٨	اطلاعات	جریده دوهفته یی	ریاست اطلاعات وفرهنگ کابل	١٣٨٦
٤٩	جوانان ما	جریده	ریاست اطلاعات وفرهنگ کندز	١٣٨٦
٥٠	طلوع مهر	ماهنامه	ریاست امورزنان بادغیس	١٣٨٦
٥١	تربیت	مجله دوماهه	ریاست امورتربیتی وزارت معارف	١٣٨٦
٥٢	جهان ملکه	ماهنامه	ریاست امورزنان غزنی	١٣٨٦
٥٣	مسلك	فصلنامه	ریاست عمومی تعلیمات تخنیکی ومسلکی وزارت معارف	١٣٨٦
٥٤	عصرجوان	هفته نامه	ریاست اطلاعات وفرهنگ بلخ	١٣٨٦
٥٥	اصلاحات	جریده پانزده روزه	کمسیون مستقل اصلاحات اداری وخدمات ملکی	١٣٨٧
٥٦	عدالت	مجله ماهوار	ریاست نشرات وزارت عدلیه	١٣٨١
٥٧	مژده صحت	مجله	شفاخانه میوند ،	١٣٨٧

		فصنامه	وزارت صحت عامه	
۵۸	مجله استندرد	مجله	اداره مستقل ملی واستندرد	۱۳۸۷
۵۹	مجله حقوق بشر	//	کمسیون مستقل حقوق بشر	۱۳۸۷
٦۰	یك صدا	جریده	انکشاف سکتورخصوصی وزارت تجارت	۱۳۸۷
٦۱	صحت	مجله	ریاست تعلیمات صحی وزارت صحت عامه	۱۳۸۷
٦۲	پشتنی بانك	//	پشتنی بانك	۱۳۸۷
٦۳	گوارش	جریده	وزارت امورسرحدات ،اقوام وقبایل	۱۳۸۷
٦٤	یولدوز	//	//	۱۳۸۷
٦۵	تارا	//	//	۱۳۸۷
٦٦	وطن	//	//	۱۳۸۷
٦۷	آینده سازان	//	ریاست عمومی پرورشگاه ها	۱۳۸۱
٦۸	جا ش	مجله	//	۱۳۸۷
٦۹	جرگه	//	//	۱۳۸۷
۷۰	هموطن	فصلنامه	//	۱۳۸۷
۷۱	غرجستان	//	//	۱۳۸۷
۷۲	معادن	مجله	وزارت معدن	۱۳۸۷
۷۳	دفاع	//	وزارت دفاع	۱۳۸۷
۷٤	اردو	فصلنامه	//	۱۳۸۷
۷۵	فریادجوان	جریده پانزده روزه	ریاست اطلاعات وفرهنگ بدخشان	۱۳۸۷
۷٦	دچاپریال ساتنه	ماهنامه	ریاست حفیظ ومحیط زیست کابل	۱۳۸۷
۷۷	آغازتفسیر	جریده	کمسیون اصلا عات اداری	۱۳۸۷
۷۸	کارواجتماع	//	ریاست نشرات وزارت کاروامورا جتماعی	۱۳۸۱
۷۹	تسهیل	//	//	۱۳۸۷

ACKU

۸۰	الفبا	مجله	مشاوریت حقوق اطفال ، ریاست جمهوری	۱۳۸۷
۸۱	آرمان مخفی	فصلنامه	ریاست امورزنان بدخشان	۱۳۸۷
۸۲	جوانان ما	جریده پانزده روزه	مدیریت امورجوانان کندز	۱۳۸۷
۸۳	عودت مهاجرین	ماهنامه	وزارت امورمهاجرین	۱۳۸۷
۸٤	پولیس	//	قوماندانی ولایت بادغیس	۱۳۸۸
۸۵	خبرپانه انرژی وآب	//	وزارت انرژی وآب	۱۳۸۸
۸٦	خلك حه وایی	//	ریاست سمع شکایات ،ریاست جمهوری	۱۳۸۸
۸۷	انکشاف پروان	فصلنامه	دفترمطبوعاتی ولایت پروان	۱۳۸۸
۸۸	متعلم	ماهنامه	سیدعبدالهادی داوی	۱۳۸۸
۸۹	ترانسپورت	مجله فصلنامه	ریاست نشرات وزارت هوانوردی وتوریزم	۱۳۸۸
۹۰	حارنوال	جریده پانزده روزه	لوی حارنوالی ج-ا-ا	۱۳۸۸
۹۱	حارنوال	فصلنامه	لوی حارنوالی	۱۳۸۸
۹۲	بانکداری	//	بانك ملی افغان	۱۳۸۸
۹۳	مشرانوجرگه	ماهنامه	مشرانوجرگه	۱۳۸۸
۹٤	پیام شهر	//	شاروالی شهرچاریکار	۱۳۸۸
۹۵	آموزش حقوقی	فصلنا مه	مرکزمستقل آموزش حقوقی ، اصلاحات اداری	۱۳۸۸

۱: قابل تذکراست؛ جدول مذکوربا استفاده از یادداشت های شخصی وخصوصی محقق فرزانه حبیبی تهیه وترتیب شده است .

ج - مطبوعات غیردولتی واهمیت آن درتقویه فرهنگ دموکراسی

قبل ازهمه لازم میدانم تا بخاطرروشنی بیشتر موضوع ، مختصراً تحلیل وبینش محترمه محقق فرزانه حبیبی راکه پیرامون نقش آزادی بیان درجامعه باژرف نگری تمام نگریسته است نقلاًبه رشته تحریردرآورم «...آزادی بیان عبارت ازتبادل آزادانه افکاروعقاید انسانها میباشد که هرانسان حق دارد آزادانه وبدون ترس وهراس حرف بزند وبنویسد یا بگونه دیگرآزادی بیان عبارت ازصلاحیتی است که هرانسان صاحب خرد واندیشه بدون هرملاحظه ، حق داشتن آنرادارد چون ازخرد وباورانسانها ناشی می گردد بنآ بازند ه گی انسانها پیوند دارد وبه عنوان یك حق مسلم برای هرفرد جامعه درجهت ابرازواظهار آزادانه عقاید شان مطرح میگردد که اززمره ی حقوق وآزادیهای انسانها بشمارمیرود درحقیقت آزادی بیان به مفهوم فرایند هم خوانی بامعیارهای دموکراسی وواقعیت ها ی موجود دریك جامعه می باشد نه به معنی آزادی افسارگسیخته وبیحد وحصرکه کاربرد واستفاده ازآن با معیارها ی قانونی وواقعیت های یك جامعه تطابق نداشته باشد... زیراواقعآ انسان بااندیشه تکامل میکند وآزادی بیان ، درواقع فلسفه ی تاریخ تکامل بشراست وهمچنان مطبوعات آزاد دردموکراسی آیینه ی افکارعامه برای حکومت است امادرعین زمان،مطبوعات آزاد چشم نظارتگرمردم برحکومت وبستری برای افکار،عقاید ونظریات مردم است ، مطبوعات آزاد برای آزادی بیان فرصت به واقعیت تبدیل شدن را میدهد .» (۱)

باحفظ معلومات پرنسیبی دربالا ضروریست تا یك گام عقب تربرگذشته مطبوعات غیردولتی واهمیت آن درتقویه فرهنگ دموکراسی درکشورحرفی داشت ازاین قرار:

باانتشار جریده انیس در(۱۵ ثور۱۳۰۶ ش) به ابتکارومدیریت مسولی محی الدین انیس، اساس آزادی مطبوعات گذاشته شد که به ادامه آن همچنان (جراید نسیم سحر در۷دلو ۱۳۰۶ ش)

۱: فرزانه حبیبی ،آزادی بیان ، روزنامه انیس،۳۱ کابل ، سرطان ۱۳۸۹،نمبرمسلسل (۲۱۷۵۸)،ص ۳.

به نگارنده گی احمد راتب خان وجریده(نوروز دراول اسد۱۳۰۷ ش) تحت نظرمحمد نوروزخان، هرکدام توانستند درکشور راهی رابسوی دموکراسی رسانه یی بازنمایند ؛ نکته قابل عطف دراین است که این نشریه ها اززیشه های تسلط دولتی آب نمی خوردند بلکه نشریه های آزاد، شخصی وغیردولتی بودند که به اساس نظام نامه مطبوعات(۱۰ جدی ۱۳۰۳ ش) درپرتو نظامنامه دولت علیه افغانستان (قانون اساسی) دولت امانی تسجیل گردیده بود و امروزاین جراید ازجمع پیش کسوتان مطبوعات درکشورياد می شوند.
به دوام آن خوشبختانه که مطبوعات ما سرمایه دوره بیداری سیاسی ودهه دموکراسی (۱۳۳۲- ۱۳۴۲ش) را باخود دارد،این ها همه به سا ده گی بدست نیامده است، دربازکردن این راه وآوردن آزادی مطبوعات ؛ مردان دلیر عرصه ی مطبوعات دریك دست درفش حریت ودردست دیگر قلم را گرفته مسیر پرازخارمغیلان ، کوه ها وکوتل ها راعبورکرده اند که امروز برای ما آزادی مطبوعات را بدون کدام تشویش وتکا لیف ارمغان داده اند که برنسل امروزقابل ستایش وتقدیرمی باشد .
خوب اگرقرارباشد ماپیشینه ی دموکراسی را درافغانستان به تحقیق گیریم به یقین که ازحوصله این رساله ی کوچك بدوراست بنآ صرف نقش مطبوعات را درتقویه فرهنگ دموکراسی طی سالهای (۱۳۸۱-۱۳۸۹ ش) که قبلاً هم به آن اشاره شده است به برسی میگیریم .
قسمیکه ازنامش پیداست دموکراسی کلمه زیباست ولی به تنهایی نمی تواند کاری راانجام بدهد و همین رسانه ها ومطبوعات است که براوشانه داده این کوله باررا تاسرمنزل مقصود میرساند ، درکشورما همین که حاکمیت طالبان درنیمه آخرسال (۱۳۸۰ ش) به فروپاشی گرایید واداره موقت پانهاد ،مفکوره های فرهنگی ازداخل وازخارج کشوربا استفاده ازتجربه وحضورقوتهای حافظ صلح بین المللی(ناتووایساف) که درحدود چهل کشور می شوند ،دوباره رسانه ها بخصوص رسانه های چاپی درکشور به سرعت شکل گرفتند .این تحول وتاثیرپزیری ناشی ازآنجاست که اکثر قوتهای خارجی که به سرکوبی القاعده وتروریزم درافغانستان آمده اند ازمناطق اروپا وامریکا می باشند ؛ یعنی ازآنجا که مفهموم دموکراسی را همگی میدانند وآزادی بیان واندیشه درفرهنگ شان به پختگی خود رسیده است که درنتیجه ، مامی بینیم درمدت کمی آغازگستره فرهنگ دموکراسی اسلامی وافغانی درکشوروسعت داده شد .

همچنان جای وفرصت بهتربرای کاررسانه های چاپی ،صوتی ، تصویری وانترنتی مساعد گردید و دیدیم که چگونه تعداد رسانه هااگردرمرکزبود ویا درولایات ؛ روزبروز افزود گردیدند ودیگرچیزی نبود که ازدید رسانه ها پنهان بماند حتی درحاکمیت دولتی کشور،طوریکه هرحالت وهروضعیت وموضوع باارزش ویاقابل چرآ به صفحات رسانه های چاپی دیده می شوند .
ولی به اساس برداشت بنده (نگارنده) سطح گراف آزادی بیان واندیشه تاحدی بالا رفت که تاخت وتازونیشخند زدن ها تاسرحد جنگ های قلمی خود را رسانید، بطورمثال اگرهدف نشریه ای توهین یك شخص عادی جامعه ویا ریس جمهورکشورمی بود خیلی به سهولت ، چی ازنطقه نظر کارتون وچی ازنطقه نظر کلمات وجملات زشت وتمسخرآمیز ازطریق نشریه مربوطه به خواست های خود میرسند ولی بادریغ ودرد که این راه درستی نبوده که رسانه ها روان اند ، اما چون دموکراسی درجامعه ما به تازه گی درابعاد مختلف چون سیاسی ،اجتماعی ، اقتصادی وفرهنگی ؛ تجربه می گردد چنین مشکلاتی را باخود دارد باآنکه توقع ملت ازرسانه ها چنین نمی باشد و دراین حاشیه کلام، برداشت ی ازسقراط را بگونه یك اصل درمورد آزادی بی ازحد درجامعه نقلاً به تحریرمی گیریم که مارسانه هاراازدید آن می بینیم « زمانیکه آزادی بی حدوحصرشود استبداد کم کم ظاهرمی شود.»(۱)
گرچه قانون مطبوعات بین سالهای (۱۳۸۱- ۱۳۸۹ش) درکشوروجود داشته است که درآن آزادی بیان واندیشه منحیث یك اصل عمده تسجیل یافته است ؛ باآنهم تخطی ها یی ازطرف رسانه ها درمغایرت باقانون مطبوعات صورت میگرفت که حتی منجربه بستن عده ی از نشریه ها وتلویزیون ها می شد ، باوجودیکه درپهلوی قانون مطبوعات ، شورای رسانه ها وکمیسیون تخطی از رسانه ها موجود بود که درچوکات قانون رسانه های همگانی تنظیم یافته بود که منحیث یك وثیقه ملی به صلاهیت ها ومسولیت های رسانه ها صراحت می داد ،تاباشد ازرشد ونموی بی موقع وغیر سالم رسانه ها ومطبوعات جلوگیری بعمل آورد ولی باآنهم مشکلات روزافزونی درنشروپخش مطالب دیده می شد.

---

(۱) سقراط ،بهترین سخنان پند آموزبز رگان ، چاپخانه گهر، ایران، ۱۳۷۸ ش، ص ۴۰ .

هرچند که مابه این باوریم یگانه چیزیکه میتواند باعث بیداری وهوشیار یك ملت شود همین آزادی بیان وزبان رسانه ها است و توقع ماازرسانه های آزاد درکشوراین است که درپهلوی آنکه نواقص وپراپلم های حاد جامعه را به بادانتقاد ؛ نیشخند وزهرخند میگیرند ، راه برون رفت ازچنین معضلات رانیزبرای حکومت ومردم نشان بدهند تاازیکطرف درشکوفایی فرهنگ دموکراسی سهیم شوند وازسوی دیگرنقش اصالت ومسولیت های مطبوعات آزاد را بجا آورند .

و آنچه بررفع نواقصات ومشکلات توجه نشده درجامعه می بیند ومیتواند بدون کدام ترس وهراس اظهارنماید ، زبان گویای رسانه ها است که این توانمندی را تنها رسانه های آزاد ، واقع بین وبیطرف درخود داشته، تاحاکمیت هارامتوجه اشتباهات شان سازد وگوش های ناشنوا را شنوا سازد وبخاطرکسب ودفاع ازحق ،مردم را هشداربدهند واین آزادی بیان واندیشه است که درچار چوب قانون ودرسایه دین مقدس اسلام جان گرفته ودموکراسی رانفس به نفس بدون کدام واهمه ودلهره حمایه نموده وجامعه رابسوی پیشرفت وترقی سالم سوق بدهد.

زیرا رسانه ها ومطبوعات واقعی مرزهارا نمی شناسد ،تحولات وانکشافات بشررا چون آیینه به جامعه نشان میدهند ، تبعیض نژادی، ،سمتی ولسانی را هرگزنمی پزیرند ، فقط وفقط دررشد سالم جامعه اسلامی تلاش می نمایند .

بخاطرتوضیح بیشترلازم میدانم تا لست رسانه های چاپی آزاد وغیردولتی (روزنامه ها، هفته نامه ها ،جراید، مجلات ،فصلنامه ها ،گاهنامه ها، ،آژانس های خبری ،دارالترجمه ها ،کانونها وانجمن های فرهنگی) را که ازاداره موقت تا ختم سال (۱۳۸۹ ش) درچوکات وزارت محترم اطلاعات وفرهنگ بعدازاخذ جواز،اگردرمرکزبوده ویادرولایات کشور دست به فعالیت وا داشته اند یکی بعد دیگربه تذکرمیرسانم تا مقایسه نماییم که این همه انکشافات درعرصه آزادی بیان ورسانه ها درطول حیات کشورما بی سابقه می باشد وهیچگاه چنین کاری دراین راستا صورت نگرفته است .

***

لست روزنامه ها ی خصوصی ،آزاد وغیردولتی مرکز

شماره	اسم	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	نصرت	اسدالله شیردل	شهرکابل	۱۳۸۱
۲	اراده	مرکزنشرات افغان	شهرکابل	۱۳۸۲
۳	آرمان ملی	میرحیدرمطهر	شهرکابل	۱۳۸۲
٤	سبا	غلام نبی خاطر	شهرکابل	۱۳۸۲
٥	صبح کابل	محمد یونس اختر	شهرکابل	۱۳۸۳
٦	گنج	احسان الله بیات	شهرکابل	۱۳۸۳
۷	اوت لوك	حسین علی یاسا	شهرکابل	۱۳۸٤
۸	خپلواك	حضرت جان	شهرکابل	۱۳۸٥
۹	راه نجات	سیدحسین بلخی	شهرکابل	۱۳۸٥
۱۰	ویسا	محبیب الله بهزاد	شهرکابل	۱۳۸٥
۱۱	هشت صبح	سنجرسهیل	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۲	کاروان افغان	محمد صادق وردك	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۳	نامه پیام راستین	احمد شاه سلیمان خیل	شهرکابل	۱۳۸٦
۱٤	امید فردا	سید ناصرتقدسی	شهرکابل	۱۳۸٦
۱٥	ققنوس	محمد زید مجتبی	شهرکابل	۱۳۸٦
۱٦	کیوان	فوزیه کوفی	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۷	آیینه جهان	نصیراحمد حادث	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۸	چشم انداز	سیداحمدهاشمی	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۹	افغانستان تایمز	احمد تکل	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۰	کوثر	داکترشیرشاه یوسفزی	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۱	رعد	عبدالقدیم هوشنگ	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۲	شمله	محمد اجمل هوتك	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۳	ماندگار	احمد ولی مسعود	شهرکابل	۱۳۸۸
	درمان	زمری عاطفی	شهرکابل	۱۳۸۸
۲٤	افرا	سردارمحمد	شهرکابل	۱۳۸۹

۲۵	خدمتگار	عبدالطیف هاشمی	شهرکابل	۱۳۸۹
۲۶	حریر	انجمن خدمات فرهنگی عمران	شهرکابل	۱۳۸۹
۲۷	تعهد	ذبیح ممنون احمدزی	شهرکابل	۱۳۸۹

لست هفته نامه ها ی خصوصی ،آزاد وغیردولتی مرکز

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	هفته نامه کابل	محمد فهیم دشتی	شهرکابل	۱۳۸۱
۲	حقایق	حاجی فضل احمد	شهرکابل	۱۳۸۱
۳	سیرت	محمد ضمیر	شهرکابل	۱۳۸۱
٤	تکبیر	احمد شاه احمد زی	شهرکابل	۱۳۸۲
٥	بامداد دانشجو	قیام الدین غزنوی	شهرکابل	۱۳۸۳
٦	آرمان مردم	حزب آرمان مردم افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۳
۷	جامعه	محمد شریف حبیبی	شهرکابل	۱۳۸۳
۸	روزگاران	عبدالرئیس الینی	شهرکابل	۱۳۸٤
۹	آغاز	محمد علی حدیب	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۰	نردبان	سید حمید الله خواری	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۱	پیام نوین	ادیب	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۲	فلاح ملی	محمد یاسین	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۳	وردک	حمید ناصری وردک	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٤	ترقی	داد الله نورانی	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥	جهان معاملات	عتیق الله مولوی زاده	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦	اقتصاد ما	احمد طارق شجاع	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۷	ارمغان آزادی	حسام الدین نیکزاد	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۸	کابل اعلانات	عبدالصمد	شهرکابل	۱۳۸٤

۱۹	وطندار	احمد ضیا سیامک هروی	شهرکابل	۱۳۸٤
۲۰	دایره	سید حسن عالمی	شهرکابل	۱۳۸۵
۲۱	آبادی	انجمن خدمات فرهنگی عمرا ن	شهرکابل	۱۳۸۵
۲۲	ثبات	سید مسعود حسین	شهرکابل	۱۳۸۵
۲۳	پیام جمهوریت	صبغت الله ذکی	شهرکابل	۱۳۸۵
۲٤	صدای دموکراسی	صبغت الله ذکی	شهرکابل	۱۳۸۵
۲۵	کابلستان نوین	عبدالواحد قرضی	شهرکابل	۱۳۸٦
۲٦	وقت	احمد جاوید	شهرکابل	۱۳۸٦
۲۷	پیمان	محمد اکرم اندیشمند	شهرکابل	۱۳۸٦
۲۸	بدرگه	محمد سلیم هیله من	شهرکابل	۱۳۸٦
۲۹	مشعل نجات	فضل الرحمن اوریا	شهرکابل	۱۳۸٦
۳۰	بسوی مکتب	محمد داوود	شهرکابل	۱۳۸٦
۳۱	رسالت حوزه	مجتمع فرهنگی حوزه رسالت	شهرکابل	۱۳۸٦
۳۲	آفتاب خراسان	محمد سالم وحدت	شهرکابل	۱۳۸٦
۳۳	اباسین	معراج زمانی	شهرکابل	۱۳۸٦
۳٤	مدینه	محمد مایل یوسفی	شهرکابل	۱۳۸٦
۳۵	گردون		شهرکابل	۱۳۸٦
۳٦	جستجوی صلح	مصطفی نیکزی	شهرکابل	۱۳۸٦
۳۷	هشت ثور	بنیاد علم فرهنگ افغانستان	شهرکابل	۱۳۸٦
۳۸	قهرمان	عباس حیدری	شهرکابل	۱۳۸٦
۳۹	صفر	سید نور محمدی	شهرکابل	۱۳۸٦
٤۰	گهر	ایمل	شهرکابل	۱۳۸٦
٤۱	حامی	موسسه خدمات حقوقی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸٦
٤۲	سروش ملت	جعفر مهدوی	شهرکابل	۱۳۸۷

٤٣	دشنه	احمد فرید دشنه	شهرکابل	١٣٨٧
٤٤	افغانستان غژ	دوکتور بلال احمد	شهرکابل	١٣٨٧
٤٥	خبر هفتگی	سید محمد	شهرکابل	١٣٨٧
٤٦	پیشگامان	عبدالمجید بینا	شهرکابل	١٣٨٧
٤٧	ابتشارات	حامد رضا	شهرکابل	١٣٨٧
٤٨	حوانانو غژ	ذبیح الله بهار غازی	شهرکابل	١٣٨٧
٤٩	من وتو	محمد اسلم عسکریار	شهرکابل	١٣٨٧
٥٠	سخن نو	غلام فاروق انصاری	شهرکابل	١٣٨٧
٥١	جبران	منیر حدران	شهرکابل	١٣٨٧
٥٢	تنویر	محمد حلیم تنویر	شهرکابل	١٣٨٧
٥٣	اور	حفیظ الله بارکزی	شهرکابل	١٣٨٧
٥٤	اعتماد ملی	نهاد اجتماعی فرهنگی پیام نور	شهرکابل	١٣٨٧
٥٥	نوید صبح	محمد آصف آگاه	شهرکابل	١٣٨٧
٥٦	فردای بهتر برای زن افغان	فهیمه آرمانی	شهرکابل	١٣٨٧
٥٧	ویار	محب الله ویار	شهرکابل	١٣٨٧
٥٨	زمونز نری	گیتی وهابزاده	شهرکابل	١٣٨٧
٥٩	جگر	طوفان عمری	شهرکابل	١٣٨٧
٦٠	نخست	تعمیم ناصر	شهرکابل	١٣٨٧
٦١	ورزشکارا ن	پرویز اصغری	شهرکابل	١٣٨٧
٦٢	اسلامی	مجتبی صدیقی	شهرکابل	١٣٨٧
٦٣	سخن جدید	عبدالهادی مسنی	شهرکابل	١٣٨٨
٦٤	آرمان صلح	حزب صلح ملی اسلامی	شهرکابل	١٣٨٨
٦٥	آیینه ورزش	جوادشریف زاده	شهرکابل	١٣٨٨
٦٦	فانوس هدف	بنیاد فرهنگی هدف	شهرکابل	١٣٨٨
٦٧	فیشن	احمدصمیم قادری	شهرکابل	١٣٨٨
٦٨	ظهور	میر علی اصغر	شهرکابل	١٣٨٨
٦٩	قلم	انجمن شاعران ونویسنده گان	شهرکابل	١٣٨٨

		افغانستان		
۷۰	انسجام	حزب انسجام ملی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۸
۷۱	اقتصاد روز	احمد صمیم	شهرکابل	۱۳۸۸
۷۲	دیگاهی جوان	محمد شریف پویا	شهرکابل	۱۳۸۸
۷۳	آرمان نوین	حمید الله امیری	شهرکابل	۱۳۸۸
۷٤	راهکار	سید نورالحق حیدریار	شهرکابل	۱۳۸۸
۷۵	وحدت ملی	گل حسین رحمتی	شهرکابل	۱۳۸۸
۷٦	نمک	غلام سخی غیرت	شهرکابل	۱۳۸۸
۷۷	پانگه	دفترمشهورتی افغان نوشت	شهرکابل	۱۳۸۸
۷۸	نهار	سید عبدالحی روحی	شهرکابل	۱۳۸۸
۷۹	اقتصاد آزاد	عبدالله اکبر	شهرکابل	۱۳۸۸
۸۰	جوانان فعال	عبدالهادی غزنی وال	شهرکابل	۱۳۸۸
۸۱	صیقه	محمد اکبری	شهرکابل	۱۳۸۸
۸۲	هوسا	داکتر عزیزالله امیر	شهرکابل	۱۳۸۸
۸۳	هوا در هفت روز	شریف شاه شور	شهرکابل	۱۳۸۸
۸٤	والعصر	عبدالحکیم غیور	شهرکابل	۱۳۸۸
۸۵	لمرحرک	محمد جان باوری	شهرکابل	۱۳۸۸
۸٦	پولاد	احمدمسعود سمندری	شهرکابل	۱۳۸۹
۸۷	بسنس لاین	زحل اتمر	شهرکابل	۱۳۸۹
۸۸	هسک	محمدکبیرحقمل	شهرکابل	۱۳۸۹
۸۹	چهارطرف	مسعوده ضیا	شهرکابل	۱۳۸۹
۹۰	ملی جرگه	فیض محمد	شهرکابل	۱۳۸۹
۹۱	راهیان دانش	نورحسین هاشمی	شهرکابل	۱۳۸۹
۹۲	مساوات ملی	سلطان محمود سخی	شهرکابل	۱۳۸۹
۹۳	لحظه	بنیاد حمایت جوانان افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۹
۹٤	جوانان پیوند ملی	انجمن جوانان پیوند ملی	شهرکابل	۱۳۸۹
۹۵	افغان دموکرات	عبدالفهیم آرین	شهرکابل	۱۳۸۹

لست جراید خصوصی ، آزاد و غیردولتی مرکز

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرا ت
۱	پیام ملت	عبدالقهارسروری	شهرکابل	۱۳۸۱
۲	فردا	عبدالغفوراعتقاد	شهرکابل	۱۳۸۱
۳	نجات	محمد جان یاوری	شهرکابل	۱۳۸۱
٤	فروغ آزادی	عبدالمعین	شهرکابل	۱۳۸۱
٥	نامه زنده گی	سیدفصل الله کابلی	شهرکابل	۱۳۸۱
٦	آیینه ی زن	شکریه بارکزی	شهرکابل	۱۳۸۱
۷	نوای آبادی وآزادی	احمد شاه	شهرکابل	۱۳۸۱
۸	آوای مردم	احمدپرویزجاوید	شهرکابل	۱۳۸۱
۹	ملی وحدت	عبدالنصیرسهرابی	شهرکابل	۱۳۸۱
۱۰	ماهنامه خبری هزاره جات	موسسه غیردولتی HAN	شهرکابل	۱۳۸۱
۱۱	تربیون ملی	میرامین الدین	شهرکابل	۱۳۸۱
۱۲	ندای اخوت	حسین نوری	شهرکابل	۱۳۸۱
۱۳	نونهالان	محمد عثمان	شهرکابل	۱۳۸۱
۱٤	همکاری	موسسه همگانی کمك های انسانی	شهرکابل	۱۳۸۱
۱٥	معراج	شورای عالی سادات	شهرکابل	۱۳۸۱
۱٦	آفتاب شرق	انجنیرعبدالهادی	شهرکابل	۱۳۸۱
۱۷	حقوق مردم	انجمن حقوقدانان	شهرکابل	۱۳۸۱
۱۸	انصاف	سیدعیسی حسینی	شهرکابل	۱۳۸۱
۱۹	نگاه نو	محمد تقی بختیاری	شهرکابل	۱۳۸۱
۲۰	منشوروحدت	اسحق حسینی	شهرکابل	۱۳۸۱
۲۱	روشنگر	دکتوراحمد ضیا	شهرکابل	۱۳۸۱
۲۲	زن افغان	فتانه گیلانی	شهرکابل	۱۳۸۱
۲۳	ترقی ملی	سلما احراری	شهرکابل	۱۳۸۱
۲٤	عروج	الحاج شیربازکمین زاده	شهرکابل	۱۳۸۱
۲٥	عدالت	عبدالحکیم	شهرکابل	۱۳۸۱

۲۶	بالاحصار	عبدالحمید	شهرکابل	۱۳۸۱
۲۷	فریادزن	ثریاپرنیکا	شهرکابل	۱۳۸۱
۲۸	کانون	محمد امین	شهرکابل	۱۳۸۱
۲۹	درفش آزادی	رحم دل	شهرکابل	۱۳۸۱
۳۰	افغان غز	ولید اکبر	شهرکابل	۱۳۸۱
۳۱	کاروان دموکراسی	حسیب الله سروش	شهرکابل	۱۳۸۱
۳۲	نوای بازرگان	محمدمیرویس	شهرکابل	۱۳۸۱
۳۳	آینده افغان	نثاراحمد	شهرکابل	۱۳۸۱
۳٤	افغان ملت	دکتورسید غلام فاروق میرنی	شهرکابل	۱۳۸۱
۳۵	رسالت	روح الله	شهرکابل	۱۳۸۱
۳٦	مشعل دموکراسی	فضل الرحمن	شهرکابل	۱۳۸۱
۳۷	فردای افغانستان	محمد شاه صفی	شهرکابل	۱۳۸۱
۳۸	مشاورت دموکراتیك	عبدالوهاب	شهرکابل	۱۳۸۱
۳۹	صراحت	شفیق الله طاهری	شهرکابل	۱۳۸۱
٤۰	جرس	عطاالله حسن پور	شهرکابل	۱۳۸۱
٤۱	هریوا	سید مسعود حسینی	شهرکابل	۱۳۸۱
٤۲	دافغانستان جریده	حمید قادری	شهرکابل	۱۳۸۱
٤۳	افغانستان نوین ازاد	محمد قاسم	شهرکابل	۱۳۸۱
٤٤	پاسداروحدت ملی	سید قمرالدین امیری	شهرکابل	۱۳۸۱
٤۵	ارشاد	سید ناصرتقدسی	شهرکابل	۱۳۸۱
٤٦	کانون الگو	محب الله نوری	شهرکابل	۱۳۸۱
٤۷	طلوع افغانستان	محمد داود سیاوش	شهرکابل	۱۳۸۱
٤۸	آفتاب	سید میرحسین	شهرکابل	۱۳۸۱
٤۹	دافغان ملی جریده	محمد حسن ولس مل	شهرکابل	۱۳۸۱
۵۰	آزاده گان	مجتمع آزاده گان مسلمان افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۱
۵۱	مردم سالاری	سید رووف صمیمی	شهرکابل	۱۳۸۱
۵۲	آوای طبیعت	انجیرمحمد یارخراسانی	شهرکابل	۱۳۸۱

۵۳	پیام زنده گی	محمد اکبرروهنگر	شهرکابل	۱۳۸۲
۵٤	مسادات	پوهنمل دکتورحافی	شهرکابل	۱۳۸۲
۵۵	همبستگی ملت	عمرالله نظری	شهرکابل	۱۳۸۲
۵٦	ثبات	محمد طارق غوریانی	شهرکابل	۱۳۸۲
۵۷	خاطره	صبغت الله خاکسار	شهرکابل	۱۳۸۲
۵۸	فجرامید	عبدالله بصیر	شهرکابل	۱۳۸۲
۵۹	طراوت	غلام نبی خیل	شهرکابل	۱۳۸۲
٦۰	اسایش	حزب رفاه ملی مردم افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۲
٦۱	آزادی	عبدالرقیب جاوید کوهستانی	شهرکابل	۱۳۸۲
٦۲	ملی ترون	شورای اسلامی ملی	شهرکابل	۱۳۸۲
٦۳	پیام عدالت	عبدالله نجات	شهرکابل	۱۳۸۲
٦٤	پیام استقلال	محمد داوود	شهرکابل	۱۳۸۲
٦۵	ندالقران	موسسه خیریه تعلیم افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۲
٦٦	دعوت اسلامی	خواجه محمد صدیق	شهرکابل	۱۳۸۲
٦۷	کابل شاهان	صدیق الله ساحل	شهرکابل	۱۳۸۲
٦۸	ندای ورزش	محمد عیسی سهیل	شهرکابل	۱۳۸۲
٦۹	اصلاحات	توریالی غیاثی	شهرکابل	۱۳۸۲
۷۰	ایمان	جنید الله ظهیر	شهرکابل	۱۳۸۲
۷۱	مرسل	موسسه خدماتی انکشافی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۲
۷۲	آوا	محمد ولی کبیر	شهرکابل	۱۳۸۲
۷۳	آموزگار	اتحادیه سرتاسری مسلمانان افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۲
۷٤	محیط زیست	انجمن خدمات فرهنگی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۲
۷۵	روزگاران	محبوب شاه فقیری	شهرکابل	۱۳۸۲
۷٦	رسانه	عبدالحمید قاری زاده	شهرکابل	۱۳۸۲
۷۷	افغانستان جوان	محمد جواد	شهرکابل	۱۳۸۲
۷۸	پیام قضاو عدالت	کمسیون محترم قضا	شهرکابل	۱۳۸۲
۷۹	خنجر	ختک منگل	شهرکابل	۱۳۸۲
۸۰	اقتدارملی	سیدعلی اکبرکاظمی	شهرکابل	۱۳۸۲

۸۱	جمهوری غز	صبغت الله سنجر	شهرکابل	۱۳۸۲
۸۲	پنحلا ینه	شینواری	شهرکابل	۱۳۸۲
۸۳	الالنبیا	شاه ولی الله	شهرکابل	۱۳۸۲
۸٤	زرغونه	وحیدالله زاهد	شهرکابل	۱۳۸۲
۸٥	آرمان	سید اسحق گیلانی	شهرکابل	۱۳۸۲
۸٦	شرق	بنیاد فرهنگی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۲
۸۷	مزدور	اتحادیه سرتاسری	شهرکابل	۱۳۸۲
۸۸	کابل اشتهارات	محمد محسن ایوبی	شهرکابل	۱۳۸۲
۸۹	مد نیت	دکتورمحمد کریم باز	شهرکابل	۱۳۸۲
۹۰	شفق	فرزانه	شهرکابل	۱۳۸۲
۹۱	صدای هندوکش	اسدالله کوهزاد	شهرکابل	۱۳۸۲
۹۲	آوای وقت	سید محمد رضا جاوید	شهرکابل	۱۳۸۲
۹۳	صدای مردم	سید عبدالله داریوش	شهرکابل	۱۳۸۲
۹٤	عصر	سید عنایت الله نوید	شهرکابل	۱۳۸۲
۹٥	فراسو	مونسه	شهرکابل	۱۳۸۲
۹٦	مساوات مترقی	محمد ولی آریا	شهرکابل	۱۳۸۲
۹۷	رهیافت	محمد حسین ایثاری	شهرکابل	۱۳۸۲
۹۸	لمر	محمد نسیم کشاف	شهرکابل	۱۳۸۲
۹۹	لاجورد	محمد ناظم یمگی	شهرکابل	۱۳۸۲
۱۰۰	پرنیا	منیژه هوتك باختری	شهرکابل	۱۳۸۲
۱۰۱	چراغ	کاترین وداع	شهرکابل	۱۳۸۲
۱۰۲	بها	سیدانور	شهرکابل	۱۳۸۲
۱۰۳	نوای قلم	سید مصطفا سعیدی	شهرکابل	۱۳۸۲
۱۰٤	فریاد	سید مراد راهی	شهرکابل	۱۳۸۲
۱۰٥	نوی صبا	احمد نبی محمدی	شهرکابل	۱۳۸۲
۱۰٦	تکاپو	اتحادیه جوانان مسلمانان افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۲
۱۰۷	ایثار	داکترمحمد خالد	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۰۸	عصرجمهوریت	محمدذکی	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۰۹	پیغام	خواجه همایون	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱۰	اطلاعات پویا	نجیب الله آرین	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱۱	مردم افغانستان	اسما رحیمی	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱۲	پگاه	وحیدالله بکتاش	شهرکابل	۱۳۸۳

۱۱۳	خوشحال	وحیدالله غازی خیل	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱٤	نشردموکراسی	موسسه ARCM	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱٥	همبستگی غز	داکترمسعود مین	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱٦	رسانه باینری	مرکزاموزشی مفاخر	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱۷	کشور	سید محمد مستقیم	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱۸	آیینه زنده گی	محمد رضا شرق	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱۹	راه سبز	وحیدالله جان	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲۰	بازتاب نو	مرکزتعلیمی نور	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲۱	موج نور	محمد داود قیومی	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲۲	سلایی	بازمحمد شادمل	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲۳	راه افغان	نورالحق علوی	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲٤	افغانستان سپورت	تاج ملك	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲٥	طلایه نور	شورای انسجام قزلباش های افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲٦	همبستگی غز	حزب همبستگی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲۷	پیام بامداد	غلام مصطفا	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲۸	نوید فردا	حزب حرکت ملی وحدت افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲۹	پیام ملی	عبدالرشید آرین	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۳۰	یوالی	حزب وحدت ملی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۳۱	کشتی نوح	مرکزآموزشی احمد میرزا	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۳۲	روشنفکر	عبدالحی	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۳۳	راه نو	حوریه مصدق	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۳٤	میلاد وحدت	حزب صلح وحدت ملی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۳٥	افغان وطن	محمد حسن فیروز	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۳٦	جوانان	عبدالحق حجر صدیقی	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۳۷	آرزوی مردم	محمد تاوش عرب	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۳۸	کابورا	داکترکنشکا	شهرکابل	۱۳۸۳

۱۳۹	صنعت	انجمن صنایع افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۳
۱٤۰	راه آزادی	حزب آزاد خواهان	شهرکابل	۱۳۸۳
۱٤۱	سلام همشهری	عبدالبصیر سامع	شهرکابل	۱۳۸۳
۱٤۲	هنداره	فخرالدین سباوون	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٤۳	وحدت	محمد موسی اکرمی	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٤٤	اندیشه جوانان	شفیقه نقیب	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٤٥	امروز	عبدالحفیظ فخری	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٤٦	حریت	نیازالله حقجو	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٤۷	چای داغ	کامران میرهزار	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٤۸	پایتخت	موسسه انکشافی مبین	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٤۹	ارمغان ملی	محمد داود سیاوش	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥۰	افغانستان قلم	عطامحمد پویا	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥۱	دانشجوی پژواك	سید نادر	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥۲	جام	شورای غورستان	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥۳	اندیشه معاصر	محمد کاظم	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥٤	پیام نو	عبدالعزیزملك	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥٥	نوید سعادت	حزب سعادت ملی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥٦	آیدین	انجمن فرهنگی آیدین افغانستان	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥۷	اتحاد چاردهی	اتحادیه مردم چاردهی	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٥۸	آییه روز	سید داوود	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦۰	صدای کهدامن	احمد فهیم	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦۱	رهنما	روح الله	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦۲	کار	شورای مرکزی کارکنان افغانستان	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦۳	ترقی	دادالله نورانی	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦٤	اخباربازار	احمد شعیب	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦٥	ابلاغ	نهاد فرهنگی اسلامی خراسان	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦٦	گام	سید اختیارسباوون	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦۷	پیشرو	داد الله نورانی	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٦۸	بیلگی	هارون	شهرکابل	۱۳۸٤

۱۶۷	ترقی	شکریه بارکزی	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۷۰	آگاه	احمد ذکی	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۷۱	جوانان افغان	احمد ضیا ، ضیا	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۷۲	صمیمیت	نهاد نشراتی عیاران افغانستان	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۷۳	عیاران	محمد عمر عیار	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۷٤	الینا	شورای پشه یی های افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۷۵	شیپورغم	سازمان خانه بدوشان افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۷٦	استقامت	غلام معصوم اخلاص	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۷۷	خیبر	زبیح الرحمن	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۷۸	دیتازن	گلالی حبیب	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۷۹	غبار	محمد قسیم اخگر	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۸۰	دروغتیادیوه	محمد کبیرعبدالله	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۸۱	محیط زیست وآینده بهتر	محمد الله کوشانی	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۸۲	ندا ی عدالت اجتماعی	محمد علی موسوی	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۸۳	افغان ملت	حزب افغان سوسیال دموکراتیك	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۸٤	مشعل	شیرگل استاد	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۸۵	شهادت	حزب اسلامی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۸٦	مشعل امید	احسان الله صدیقی	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۸۷	مهرمیهن	محمد صبورفورملی	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۸۸	آتش وطن	حزب ملی هیواد	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۸۹	آوای جوانان	عبدالفتاح راسخ	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۹۰	افغانستان کابل	عبدالواحد قرضی	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۹۱	پیام جوانان	مجتمع اجتماعی مدنی وفرهنگی جوانان	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۹۲	اسرار	سروش احمد	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۹۳	محصل	لطف الله ننگیالی	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۹٤	انارگل	مجتمع مردم تگاب	شهرکابل	۱۳۸٦

۱۹۵	اذرخش	فرهاد مقامزاده	شهرکابل	۱۳۸۶
۱۹۶	طلایه ظفر	شورای قزلباشان	شهرکابل	۱۳۸۶
۱۹۷	نوای کوکچه	اسامه بصیری	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۹۸	ولولی	صلاح الدین	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۹۹	بلاغ	کانون فرهنگی علامه فیضانی	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۰۰	راه نهضت	حزب نهضت دموکراسی وترقی افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۰۱	هیلی	جان آقا علمی	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۰۲	دقت	محمدامین	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۰۳	صاعقه	حفیظ الله حصیف	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۰۴	حواك	نورمحمد حیدری	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۰۵	متانت	سید جاوید هاشمی	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۰۶	وصال	محمد سالم	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۰۷	وفاق ملی	بسم الله شیر	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۰۸	ملی وطن	شیرالله جبارخیل	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۰۹	خراسان باستان	سرادرمحمد صافی	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۱۰	اعتماد	سازمان فرهنگی اعتماد	شهرکابل	۱۳۸۸

لست فصلنامه وگاهنامه خصوصی ،آزاد وغیردولتی به شکل مجله درمرکز

شماره	اسم	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغاز نشرات
۱	هنر	عبدالواسع رهروو عمرزاده	شهرکابل	۱۳۸۱
۲	عیاران	محمد عمر عیار	شهرکابل	۱۳۸۵
۳	فلق	مجتمع علمای مرکزوولایات	شهرکابل	۱۳۸۵
٤	آفاق	سیدابراهیم سجادی	شهرکابل	۱۳۸۵
٥	افغانستان جدید	موسسه آیینه	شهرکابل	۱۳۸۵
٦	گفتمان	مرکزمطالعات وتحقیقاتی ...	شهرکابل	۱۳۸۵

۷	روزنه	احمد نوازبختیار	شهرکابل	۱۳۸٦
۸	افرند	گلنوربهمن	شهرکابل	۱۳۸٦
۹	راه توسعه	جعفرمهدوی	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۰	فلسفه	داکترخواجه محمد	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۱	عزیزی بانك	عزیزبانك	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۲	رهنمای سریع	غلام محمد ولی زاده	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۳	افغان سپورت	محمد رفیع سدید	شهرکابل	۱۳۸۸
۱٤	پکتیکا هنداره	محمد کریم کتوازی	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۵	نبراس	موسسه مطالعات وتحقیقات نبراس	شهرکابل	۱۳۸۹
۱٦	کوچه روشنی	موسسه خدماتی نابینایان	شهرکابل	۱۳۸۹
۱۷	تاق ظفر	شورای مردم سه گنبد	شهرکابل	۱۳۸۹

لست فصلنامه وگاهنامه خصوصی ،آزاد وغیردولتی بشکل جریده درمرکز

شماره	اسم	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	ندای معرفت	شورای انسجام عربهای افغانستان	شهرکابل	۱۳۸۳
۲	کرامت	بنیاد فرهنگی اجتماعی سینا	شهرکابل	۱۳۸۵
۳	وطن یاکفن	آدین خیر	شهرکابل	۱۳۸۵
٤	میراث های فرهنگی	کتاب خان فیضی	شهرکابل	۱۳۸٦
۵	برگ سبز بیات	شورای قوم بیات	شهرکابل	۱۳۸٦
٦	علامه افغان	محمد پرویزصافی فقیری	شهرکابل	۱۳۸٦
۷	انکشاف	انجمن حمایت ازانکشاف	شهرکابل	۱۳۸۷

	خودی	اجتماعی		
۸	پیوند ملی	حزب پیوندملی	شهرکابل	۱۳۸۷
۹	د ا د	محمدابراهیم ستانکزی	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۰	بایک تماس	عبدالله داریوش	شهرکابل	۱۳۸۹

لست جریده های خصوصی ،آزاد وغیردولتی ولایات

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	افغانستان نوین	عبدالرحیم شوکت	تخار	۱۳۸۱
۲	برادری	غلام علي	بلخ	۱۳۸۱
۳	شایق	شفیق الله	ننگرهار	۱۳۸۱
٤	شهاب	محمد ملا	تخار	۱۳۸۱
٥	پرچم آزادی	حوزه انتشارات شمال افغانستان	بلخ	۱۳۸۱
٦	صدای هریوا	محمد موسی	هرات	۱۳۸۱
۷	طلایه	شیرآقا شایان	بغلان	۱۳۸۱
۸	پیوسته	محمد رسول	خوست	۱۳۸۱
۹	نن	محمد یعقوب شرافت	ننگرهار	۱۳۸۱
۱۰	صدای نیمروز	زبیح الله فایق	نیمروز	۱۳۸۲
۱۱	ایل سیسي	عمرقل الله یاری	بلخ	۱۳۸۲
۱۲	شاهین	احمد ولی	بدخشان	۱۳۸۲
۱۳	افغان وطن	محمد حسن فیروزخیل	پکتیا	۱۳۸۲
۱٤	جوان	عبدالحمید	بغلان	۱۳۸۲
۱٥	حلا	عاشق الله	ننگرهار	۱۳۸۲
۱٦	کلك راست گوی	محمد شفیق پیام	بلخ	۱۳۸۲
۱۷	پویا	قاسم جعفری	هلمند	۱۳۸۲
۱۸	صدای لوگر	محمد همایون فیروز	لوگر	۱۳۸۲
۱۹	بسوی آینده	محمدهمایون خیری	بلخ	۱۳۸۲

۲۰	تدبیر	حسین علی خلیلی	بلخ	۱۳۸۲
۲۱	زمزمه	محمد عارف روان	غزنی	۱۳۸۲
۲۲	ندای غزنه	ممتازحیدری فروغ	غزنی	۱۳۸۲
۲۳	پیام صلح	سید علی رهرو	بلخ	۱۳۸۲
۲٤	انجو	سید محمد امین	بلخ	۱۳۸۲
۲٥	اندیشه نوین	قاسم انوری	بلخ	۱۳۸۲
۲٦	عصراندیِ شه ها	عبیدالله حنیف	هرات	۱۳۸۲
۲۷	گندهارا	غلام غوث حیدری	ننگرهار	۱۳۸۲
۲۸	چلوصاف	محمدشفیع	جوزجان	۱۳۸۲
۲۹	پیوند	عبدالکریم شریفی	فراه	۱۳۸۲
۳۰	پیام همبستگی	محمد عمر	بلخ	۱۳۸۲
۳۱	سیمای شهروند	نجیب الله دهزاد	بدخشان	۱۳۸۳
۳۲	آگاهی	عبدالسمیع شریفی	تخار	۱۳۸۳
۳۳	پیام نو	غلام رسول	هرات	۱۳۸۳
۳٤	صدای وطن غز	عبدالحمید مشحون	کندز	۱۳۸۳
۳٥	ندای جوان	ذ بیح الله	نیمروز	۱۳۸۳
۳٦	جرقه	عزیزالله	بلخ	۱۳۸۳
۳۷	اوشکه	راحت گل	ننگرهار	۱۳۸۳
۳۸	جوانان امروز	علی رحیمی	غزنی	۱۳۸۳
۳۹	ایثار	سیداحمد فرید گیلانی	هرات	۱۳۸۳
٤۰	صاعقه	مسلمه والجی	کندز	۱۳۸۳
٤۱	حیات نوین	محمد آصف امینی	غزنی	۱۳۸۳
٤۲	اندیشه	محمد ناصر	بامیان	۱۳۸۳
٤۳	صدای قلم	محمد اسلم گداز	فاریاب	۱۳۸۳
٤٤	زانگو	مجاهدخیل	خوست	۱۳۸٤
٤٥	کوزگو	داکترمحمد	بلخ	۱۳۸٤
٤٦	غومبسه	امت خان	خوست	۱۳۸٤
٤۷	پشتون	محمد نقیب اجمیری	لغمان	۱۳۸٤

٤٨	منه	جمیله مجاهد	میدان وردك	١٣٨٤
٤٩	حقیقت	عبدال محمدشایق وصال فاریابی	فاریاب	١٣٨٤
٥٠	سجاوند	برهان الدین بهرام	لوگر	١٣٨٤
٥١	کاروان بیان	بسم الله شریفی	بغلان	١٣٨٤
٥٢	دمیدان حوانانو	انجمن دمیدان حوانانو	میدان وردك	١٣٨٤
٥٣	پیام شهروند	محمد فرید ضیا	غور	١٣٨٤
٥٤	مهترلام	زبیح الله بهار	لغمان	١٣٨٤
٥٥	فاش	احمد جاوید پایا	بغلان	١٣٨٤
٥٦	قلعه آرزو	محمد علم ایزدیار	پنجشیر	١٣٨٤
٥٧	صدای ملت	قطب الدین	فاریاب	١٣٨٤
٥٨	دریح	محمد اجمل	میدان وردك	١٣٨٥
٥٩	پدیدار	محمد سهراب سامانیان	بلخ	١٣٨٥
٦٠	آتش	سیداحمد مثیم	بلخ	١٣٨٥
٦١	همیشه	نصراحمد	بغلان	١٣٨٥
٦٢	ترکستان	حاجی علی بشیر	جوزجان	١٣٨٥
٦٣	غوربند	عبدالرحمان	پروان	١٣٨٥
٦٤	افغانستان آزاد	خیرمحمد پژواك	غور	١٣٨٥
٦٥	دشوونکی غز	اتحادیه معلمین	ننگرهار	١٣٨٥
٦٦	طراوش	غلام قادر	بلخ	١٣٨٥
٦٧	عصرما	پرویزپیمان	بلخ	١٣٨٥
٦٨	صدای دایکندی	محمد واعظ زاده	دایکندی	١٣٨٥
٦٩	ندای بغلان	احمد ظهیرالدین	بغلان	١٣٨٥
٧٠	گذار	داکترزبیح الله	بلخ	١٣٨٥
٧١	فیروزکوه	خالقداد فیروز کوه	غور	١٣٨٥
٧٢	قلم وال	محمد اسماعیل یون	ننگرهار	١٣٨٥
٧٣	تصویر	عبدالعزیزعزیز	تخار	١٣٨٥
٧٤	سرو	عبدالمتین	تخار	١٣٨٥

۷۵	خراسان نوین	عصمت الله قربانی	تخار	۱۳۸۵
۷۶	بیان نو	سید عظیم شاداب	بلخ	۱۳۸۵
۷۷	ارتقای نوین	الحاج عبدالکریم	بلخ	۱۳۸۶
۷۸	حاروان	محمد اسلم	خوست	۱۳۸۶
۷۹	آیدین بلخ	انجمن فرهنگی	بلخ	۱۳۸۶
۸۰	ارمغان جوانان	احمد رامین	بلخ	۱۳۸۶
۸۱	ارج	نذیراحمد رها	هرات	۱۳۸۶
۸۲	نوای کهسار	محمد اسماعیل مشفق	جوزجان	۱۳۸۶
۸۳	ایشانج	فیروزکریمی	فاریاب	۱۳۸۶
۸٤	سیمای بلخاب	میرحسین ضیایی	سرپل	۱۳۸۶
۸۵	میمنه	محمد کاظم امینی	فاریاب	۱۳۸۶
۸۶	امید همزیستی	سید محمد یزدان پرست	بلخ	۱۳۸۶
۸۷	ندای استقلال	انجمن فرهنگی واجتماعی استقلال	دایکندی	۱۳۸۶
۸۸	نوای جوان	سید مرتضی هاشمی	بلخ	۱۳۸۶
۸۹	سیمای چمتال	محمد حسن شکیب زاده	بلخ	۱۳۸۶
۹۰	پیام الفت	میرحسین ضیایی	جوزجان	۱۳۸۷
۹۱	آیینه پامیر	کانون فرهنگ جوانان	جوزجان	۱۳۸۷
۹۲	دهکده	سید محتبی	بلخ	۱۳۸۷
۹۳	نوشاد	درمحمد آریایی نژاد	بغلان	۱۳۸۷
۹٤	مرحله	محمد اشرف غیرت	غزنی	۱۳۸۷
۹۵	شرشره	نهاد اجتماعی دره پنجشیر	پنجشیر	۱۳۸۷
۹۶	پرتو	فرخنده آرزو آبی	بلخ	۱۳۸۷
۹۷	نوای سحر	احمدنورندیم زاده	سرپل	۱۳۸۷
۹۸	دیدگاه	محمد سهراب	بلخ	۱۳۸۷
۹۹	خانواده	هاجره امید ی	بلخ	۱۳۸۷
۱۰۰	راه آزاده گان	غلام جیلانی	فاریاب	۱۳۸۷

۱۰۱	آفرینش	سید محسن مصطفی	بلخ	۱۳۸۷
۱۰۲	عقاب	نهاد فرهنگی روشن ضمیرمیهن	بغلان	۱۳۸۷
۱۰۳	پیام سنایی	بنیاد فرهنگی غزنین	غزنی	۱۳۸۷
۱۰٤	خط سبز	همایون حکیمی	بلخ	۱۳۸۷
۱۰۵	میهن هندوکش	جمشید کامگار	پروان	۱۳۸۷
۱۰٦	لوی کندهار	نعمت الله ارغندابی	کندهار	۱۳۸۷
۱۰۷	کاج نور	نهاد فرهنگی جوانان حق خواه	بلخ	۱۳۸۷
۱۰۸	دانش نو	احمد نبی حق پرست	بلخ	۱۳۸۸
۱۰۹	الشفا	بشیراحمد خطیبی	نیمروز	۱۳۸۸
۱۱۰	میهن هندوکش	قاضی جلا ل الدین	پروان	۱۳۸۸
۱۱۱	دکمکیانوه نداره	نهاد علم وفرهنگی اکسیر	کندز	۱۳۸۸
۱۱۲	جلوه	غلام دستگیروفرید مظهر	بلخ	۱۳۸۸
۱۱۳	سام	استاد احمد ندیم غوری	غور	۱۳۸۸
۱۱٤	کاپیسای بزرگ	پوهاند عبدالرسول رهین	کاپیسا	۱۳۸۸
۱۱۵	رستگار	عصمت الله عطیس	بلخ	۱۳۸۹
۱۱٦	ایبک یولی	احمد یما زارع	جوزجان	۱۳۸۹
۱۱۷	دانشگاه	اتحادیه جوانان ولایت بلخ	بلخ	۱۳۸۹
۱۱۸	صدای بانو	ضیا الدین آردمک	هرات	۱۳۸۹
۱۱۹	سپهسالار	انجنیر ابوبکررادمنش	بلخ	۱۳۸۹
۱۲۰	گفتمان دانشجو	محمد فاضل اکبری	بامیان	۱۳۸۹

لست هفته نامه های خصوصی ،آزاد وغیردولتی ولایات

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغاز نشرات
۱	جهان نو	عبدالقیوم بابك	بلخ	۱۳۸۱
۲	روشان	جمیل احمد بارك	فراه	۱۳۸۱
۳	الگر	محمد حسن	تخار	۱۳۸۱
٤	آیینه زمان	عبدالحی	بلخ	۱۳۸۱
٥	راه نو	احمد شاه	هرات	۱۳۸۱
٦	رشاد	سید غفار	بلخ	۱۳۸۱
۷	افغان یوالی	اداره خدمات اجتماعی	ننگرهار	۱۳۸۱
۸	ملت	عبدالله کاظمی	هرات	۱۳۸۱
۹	عصرنو	سید حسن صفایی	بلخ	۱۳۸۱
۱۰	وحدت اسلام	سید حسن علوی	فراه	۱۳۸۱
۱۱	مزل	ذاهد شاه انگار	خوست	۱۳۸۱
۱۲	بامداد	احمد شاه اثر	بلخ	۱۳۸۱
۱۳	هفته نامه هرات	شفیقه حیدری	هرات	۱۳۸۱
۱٤	صبح بلخ	محمد فهیم	بلخ	۱۳۸۱
۱٥	ملی ولس	احمد	بلخ	۱۳۸۱
۱٦	پکتیا غز	محمد ضیا ارمان	پکتیا	۱۳۸۲
۱۷	جریده بری	عبدالاحد ترابی	کندهار	۱۳۸۲
۱۸	راه	صالح محمد خلیق	بلخ	۱۳۸۲
۱۹	صلصال	جلیلی بینش	بامیان	۱۳۸۲
۲۰	دوستی	سید امان الله	بلخ	۱۳۸۲
۲۱	ایبك	محمد هاشم سروری	سمنگان	۱۳۸۲
۲۲	حار	محمد کریم	ننگرهار	۱۳۸۲
۲۳	بازارهفته	محمد حسن	بلخ	۱۳۸۳
۲٤	صدای رسالت	رمضان علی راسخ	هرات	۱۳۸۳
۲٥	صدای بدخشان	صبغت الله خاکساری	بدخشان	۱۳۸۳
۲٦	نوای عصر	سید مسعود	لوگر	۱۳۸۳
۲۷	صبح دایکندی	محمد حسین	دایکندی	۱۳۸٤
۲۸	نجات وطن	عبدالا حمد سیغان	بلخ	۱۳۸٤

۲۹	افتخارملی	سید احمد	فاریاب	۱۳۸٤
۳۰	البیرونی	بسم الله صاعد	غزنی	۱۳۸٥
۳۱	مهرتابان	محمد آصف امینی	غزنی	۱۳۸٥
۳۲	الایمان	مولوی عبدالحی حیات	جوزجان	۱۳۸٥
۳۳	پیام جهاد	مولوی دین محمد عظیمی	غور	۱۳۸٥
۳٤	هفته نامه غزنی	محمد ضیا حسینی	غزنی	۱۳۸٥
۳٥	هفته نامه غزنوی	حبیب الرحمن	غزنی	۱۳۸٥
۳٦	ولس هیله	بسم الله حقمل	خوست	۱۳۸٥
۳۷	تابش خورشید	عزیزالله قطره	سمنگان	۱۳۸٥
۳۸	تکل	امرالله هلال	خوست	۱۳۸٦
۳۹	صدای جوان	انجمن جوانان ومحصلین لوگر	لوگر	۱۳۸٦
٤۰	سلام	سید اسمعیل	بلخ	۱۳۸٦
٤۱	دایمند	نصرالله مومند	ننگرهار	۱۳۸٦
٤۲	رستیا	بسم الله افغان مل	کند هار	۱۳۸٦
٤۳	نمای دایکندی	انجمن فرهنگی جوانان دایکندی	دایکندی	۱۳۸٦
٤٤	تهمینه	وحیده صمدی قلم	هرات	۱۳۸٦
٤٥	جوان افغان	محمد شریف مهربان	بلخ	۱۳۸٦
٤٦	ابتهاج	خالد مصطفوی	بدخشان	۱۳۸٦
٤۷	چهارسوق	محمد عزیزقیومی	هرات	۱۳۸٦
٤۸	راستگاران	شاه رضا منشی زاده	فاریاب	۱۳۸۷
٤۹	آیدین فاریاب	دفتر آیدین فاریاب	فاریاب	۱۳۸۷
٥۰	سورغر	محمد نسیم شریفی	کندهار	۱۳۸۷
٥۱	اسلام غز	سید الله سید	خوست	۱۳۸۷
٥۲	پدیده	کانون فرهنگی پدیده	بلخ	۱۳۸۷
٥۰	یادگار	عبدالقادر مصباح	بلخ	۱۳۸۷
٥۱	فجر	عبدالروف توانا	بلخ	۱۳۸۷
٥۲	پشتون ولس	رحمت الله کامران	قندهار	۱۳۸۷
٥۳	قطغن	عبدالحمید	کندز	۱۳۸۷
٥٤	پالون	غلام حیدر اسیر	هرات	۱۳۸۷
٥٥	فانوس ملت	اسد الله هوتک	بلخ	۱۳۸۷

٥٦	سرنوشت	نجیب الله	بامیان	١٣٨٨
٥٧	حالات	سردارخان	ننگرهار	١٣٨٨
٥٨	زحل هرات	محمد نصیر مجددی	هرات	١٣٨٨
٥٩	سلسله	شیر محمد	بغلان	١٣٨٨
٦٠	مبین	شیخ باقر سلطانی	بلخ	١٣٨٨
٦١	عصرتمدن	داکترعبدالله نصرت	کاپیسا	١٣٨٩
٦٢	سروش	ذبیح الله	بغلان	١٣٨٩
٦٣	عیاران بلخ	محمدیاسین مقیم	بلخ	١٣٨٩
٦٤	خیابان	حاجی فیروز علاف	هرات	١٣٨٩
٦٥	تخت رستم	نجیب الله خرم	سمنگان	١٣٨٩

لست مجلات خصوصی ،آزاد وغیردولتی ولایات

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغاز نشرات
١	مهتاب خاوران	احمدی	سرپل	١٣٨١
٢	شگوفه ها	محمود	هرات	١٣٨١
٣	حمایت	صابره	بامیان	١٣٨١
٤	نیستان	میرویس	غزنی	١٣٨١
٥	پیک خورشید	محمدنور	بدخشان	١٣٨١
٦	سمون	فضلی	خوست	١٣٨١
٧	بصیرت	رهیاب	کندز	١٣٨١
٨	تخصص	شهیر	هرات	١٣٨٢
٩	قلب آسیا	نجیبی	بلخ	١٣٨٢
١٠	مینه	حواب	ننگرهار	١٣٨٢
١١	جوان	حبیبی	بغلان	١٣٨٢
١٢	ملی حوانان	محمداغا	ننگرهار	١٣٨٢
١٣	شهرخورشید	ر هین	بلخ	١٣٨٢
١٤	مهر	سیدی	بغلان	١٣٨٢
١٥	رویش	درویشی	هرات	١٣٨٢

۱۶	اهنگ	ستیغ	بلخ	۱۳۸۲
۱۷	نما	پیکان	بلخ	۱۳۸۲
۱۸	النگار	الکوزی	لغمان	۱۳۸۳
۱۹	مروند	غوث الدین فروتن	کندهار	۱۳۸۳
۲۰	شکلا	محمدیار	کندهار	۱۳۸۳
۲۱	دوربین	کریمی	هرات	۱۳۸۳
۲۲	چپه	جلال الدین	ننگرهار	۱۳۸۲
۲۳	نگین	محمدی	کندز	۱۳۸۳
۲۴	بامیان	صادقی	بامیان	۱۳۸۴
۲۵	طب	زاخیل وال	ننگرهار	۱۳۸۴
۲۶	سلیمان غر	اخلاصیار	پکتیا	۱۳۸۴
۲۷	پسرلی	احساس	بغلان	۱۳۸۵
۲۸	صدای مردم بگرام	امین الله قاضیزاده	پروان	۱۳۸۵
۲۹	سعادت	عبدالحلیم	بادغیس	۱۳۸۵
۳۰	... مداقع حقوق بلوج های افغانستان	میراحمد	نیمروز	۱۳۸۵
۳۱	خادم	داکترنورشاه کامه وال	ننگرها	۱۳۸۶
۳۲	دیمند	مومنه	ننگرهار	۱۳۸۶
۳۳	پیام نور	محمدنبی طاهری	کندهار	۱۳۸۶
۳۴	زمان	جاری	بغلان	۱۳۸۶
۳۵	پرخه	مجیب الرحمن	بلخ	۱۳۸۶
۳۶	اسلام لار شونه	خطابی	کندهار	۱۳۸۷
۳۷	بلخ امروز	فریده رستم خیل	بلخ	۱۳۸۷
۳۸	فردای سبز	پناهی	هرات	۱۳۸۷
۳۹	پیام هریوا	خلیل الله	هرات	۱۳۸۷
۴۰	ارمغان دانش هرات	صادقی	هرات	۱۳۸۷
۴۱	رفاه نوجوانان	حکمت	هرات	۱۳۸۷
۴۲	مشعل هدایت	مولوی محمدحسین فیضان	بادغیس	۱۳۸۷
۴۳	پالون	هروی	هرات	۱۳۸۷
۴۴	فروغ هدایت	مولوی نظرمحمد مشفق	هرات	۱۳۸۷

٤٥	دیارمولانا	بلخی	بلخ	١٣٨٧
٤٦	طلوع زندگی	صادقی	هرات	١٣٨٧
٤٧	استقلال ما	محمدعلی جبرئیلی	هرات	١٣٨٨
٤٨	کنر غژ	سلارزی	کنر	١٣٨٨
٤٩	هریرود	نیازی	هرات	١٣٨٨
٥٠	عکس	ماهر	هرات	١٣٨٨
٥١	کما	مظفری	هرات	١٣٨٨
٥٢	پرواز اندیشه	عمار	بلخ	١٣٨٨
٥٣	پژوهان	عبدالرحیم	هرات	١٣٨٨
٥٤	ساوه	سید ارشاد حسین	بلخ	١٣٨٨
٥٥	دریاچه	عصمت قربانی	تخار	١٣٨٨
٥٦	لوپته	شیرزی	کنر	١٣٨٩
٥٧	پکتیا سحر	سحر	پکتیا	١٣٨٩
٥٨	گلاب	حبیب زی	ننگرهار	١٣٨٩
٥٩	سروش هری	نظامی ارمک	هرات	١٣٨٩
٦٠	امید فردا	غلام حسین میرزائی	بلخ	١٣٨٩

لست روز نامه های خصوصی ، آزاد وغیردولتی ولایات

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
١	سحر	محمد نعیم قادری	مزارشریف	١٣٨٤
٢	سیاست	فاطه پویا	هرات	١٣٨٤
٣	پکاه هرات	بشیر احمد	هرات	١٣٨٥
٤	بوستان	عبدالبصیر	کندز	١٣٨٥
٥	خبر	عبدالعلیم همت	ننگرهار	١٣٨٦
٦	رسالت جوان	حفیظ الله حقجو	تخار	١٣٨٧
٧	ریاض	سهیل ریاض	هرات	١٣٨٨
٨	رسانه نی	ذبیح الله	کندز	١٣٨٩
٩	پویش	محمد صدیق میر	هرات	١٣٨٩
١٠	زمر	حکمت الله کریمی	تخار	١٣٨٩

لست مجله های خصوصی ،آزاد وغیردولتی ولایات

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	چغان	اجمل محبوب زی	کنر	۱۳۸۱
۲	حرک	نظام الدین مالیار	کنر	۱۳۸۲
۳	گدهر	روشنا وردک	وردک	۱۳۸۲
٤	ملی سیگنه	ننگیالی یوسفزی	ننگرهار	۱۳۸۲
٥	بلخاب	سیدمحمدحیدرحاجی زاده	بلخ	۱۳۸۲
٦	ملنگ جان	الحاج غلام غوث حیدری	ننگرهار	۱۳۸۳
۷	بگری	بریالی هلمند	هلمند	۱۳۸۳
۸	انحور	عبدالرحیم سالارزی	ننگرهار	۱۳۸۳
۹	سپرغی	رحمت الله	ننگرهار	۱۳۸٤
۱۰	دمیدان حوانانو	انجمن فرهنگی دمیدان حوانانو	میدان وردک	۱۳۸٤
۱۱	روشنایی	انجمن سرتاسری داکتران چشم	بلخ	۱۳۸٤
۱۲	نگاه	فضل الرحمن فقهی	هرات	۱۳۸٥
۱۳	اریوب	دینه گل شفیقی	پکتیا	۱۳۸٦
۱٤	ارزش	علی ذکی	بلخ	۱۳۸٦
۱٥	لیسی	اجمل منگل	لغمان	۱۳۸٦
۱٦	حاله	حبیب الله تقوا	لغمان	۱۳۸٦
۱۷	اندخوی زیبا	محمد ایوب	فاریاب	۱۳۸۷
۱۸	پیغام هدهد	سید محمد	سرپل	۱۳۸۷
۱۹	باغ	انجمن قریه داران	کند ز	۱۳۸۸

لست جریده های خصوصی ،آزاد وغیردولتی بشکل فصلنامه ولایات

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	کودر	روشنایی وردک	میدان وردک	۱۳۸۱
۲	سپرغی	رحمت الله	ننگرهار	۱۳۸٤
۳	نگاه	فضل الرحمن	هرات	۱۳۸۵
٤	ارزش	علی ذکی	بلخ	۱۳۸٦

لست گاهنامه های خصوصی ،آزاد وغیردولتی بشکل مجله ولایات

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	تلوسه	زرخان حارن	ننگرهار	۱۳۸۵
۲	سنحله	احمدالله	کندز	۱۳۸۵
۳	نری	فضل الهادی فضلیار	ننگرهار	۱۳۸٦
٤	تورغرغز	مرکزفرهنگی وعلمی تورغر	ننگرهار	۱۳۸٦
۵	ورشت	ثنا گل تره خیل	لغمان	۱۳۸٦
٦	همدرد	حاجی فریدالله	کاپیسا	۱۳۸٦
۷	دنرگس غنچه	محمدنواز	کنر	۱۳۸٦
۸	آوای غزنه	انجمن فرهنگی جوانان سنایی	غزنی	۱۳۸۷
۹	چنار	مبارزمحمد حدران	خوست	۱۳۸۷
۱۰	لمرورانگه	عبدالمحمد جلال	میدان وردک	۱۳۸۷
۱۱	کمکی خیبر	میربخش گردیوا	ننگرهار	۱۳۸۷
۱۲	شتل	انجمن فرهنگی شتل	پنجشیر	۱۳۸۷
۱۳	آوای غزنه	انجمن فرهنگی جوانان	غزنی	۱۳۸۷
۱٤	شورای اجتماعی	یکا ولنگ	بامیان	۱۳۸۸

لست گاهنامه های خصوصی ،آزاد و غیردولتی بشکل جریده ولایات

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	پیام خبرگان	محمدطاهرشهیب	بلخ	۱۳۸۲
۲	وشکه	راحت گل	ننگرهار	۱۳۸۳
۳	ملی پرمختک	نصیراحمد روشان	خوست	۱۳۸٤
٤	تلوسه	زرخان حارن	ننگرهار	۱۳۸٥
٥	زرکمر	حوان انقلابی	لغمان	۱۳۸٥
٦	چندک	ذبیح الله فطرت	بلخ	۱۳۸٥
۷	سنحله	احمدالله	کندز	۱۳۸٥
۸	نری	فضل هادی فضلیار	ننگرهار	۱۳۸٦
۹	سورغر غژ	علمی اوفرهنگی تولنه	ننگرهار	۱۳۸٦
۱۰	ورشت	ثناگل تره خیل	لغمان	۱۳۸٦
۱۱	دنرگس غنچه	محمدنواز حقیقت	کنر	۱۳۸٦
۱۲	کورش	محمد رسول اورتاق	فاریاب	۱۳۸٦
۱۳	کل جرت گوی	عبدالحکیم ترک اغلی	فاریاب	۱۳۸٦
۱٤	همدرد	حاجی فریده الله	کاپیسا	۱۳۸٦
۱٥	آوای غزنه	انجمن فرهنگی جوانان سنائی	غزنی	۱۳۸۷
۱٦	چنار	مبارزمحمد حدران	خوست	۱۳۸۷
۱۷	لمرورنگه	عبدالمحمد جلال اشنا	میدان وردک	۱۳۸۷
۱۸	کمکی خیبر	میربخش گردی وال	ننگرهار	۱۳۸۷
۱۹	شتل	انجمن فرهنگی شتل	پنجشیر	۱۳۸۷
۲۰	سینای بلخ	حیات الله حیدری	بلخ	۱۳۸۷
۲۱	شورای اجتماعی	شورای اجتماعی یکه ولانگ	بامیان	۱۳۸۷
۲۲	برگ سبز بیات	شورای قوم بیات	بلخ	۱۳۸۷
۲٤	درمان	زمری عاطفی	هرات	۱۳۸۷
۲٥	افغان ننگ	سید جمال الدین اصف خیل	پکتیا	۱۳۸۷
۲٦	صدای جوان	محمد شفیق پوپل	لوگر	۱۳۸۸

۲۷	سلام بچه ها	ثریا رحیمی محتسب زاده	هرات	۱۳۸۸
۲۸	صلح فلاح	لونگ فیضان الله فیضان	غزنی	۱۳۸۹
۲۹	آرمان قیسار	عبدالحق بیتاب قیساری	فاریاب	۱۳۸۹

لست آژانس های خبری ومراکزژورنالیزم درمرکز

شماره	نام جریده	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	آزاد افغان میدیا انفارمیشن سنتر	نقیب الله آزاد	شهرکابل	۱۳۸۱
۲	AVAصدای افغان	سید عیسی حسینی مزاری	شهرکابل	۱۳۸۱
۳	هندوکش	سید نجیب الله هاشمی	شهرکابل	۱۳۸۱
٤	اسلامی افغان	محمد یعقوب شرافت	شهرکابل	۱۳۸۱
٥	کابل پرس	سید حامد حسینی	شهرکابل	۱۳۸۳
٦	پژواک افغان	عبدالعزیز دانش کروخیل	شهرکابل	۱۳۸۳
۷	انرژی افغانستان	سونا سحر	شهرکابل	۱۳۸٤
۸	روز	صفیه میلاد	شهرکابل	۱۳۸٦
۹	انرژی برق و بازسازی افغانستان	فیض محمد نوری	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۰	افغان ایرکا	محمد حسن جعفری	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۱	بـــخـــدی	محمد سالم وحدت	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۲	آئینه فوتو افغانستان	محمد فهیم دشتی	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۳	وقـــت	رحیم الله سمندر	شهرکابل	۱۳۸۸
۱٤	نام	صاحب امتیاز	شهرکابل	۱۳۸۸
۱٤	ثبوت	پوهنمل جاویده	شهرکابل	۱۳۸۸
۱٥	اور	حفیظ الله بارکزی	شهرکابل	۱۳۸۸
۱٦	باور	امان الله نصرت	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۷	توسعه افغانستان	سنجر سهیل	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۸	تگلاره	غلام مصطفی بیدار	شهرکابل	۱۳۸۹

لست دارالترجمه های خصوصی ،آزاد وغیردولتی مرکز

شماره	نام	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازکار
۱	بورد ترجمه و ویراستاری پارسا	عبدالرازق مامون	شهرکابل	۱۳۸۵
۲	کامل	امان الله جواد	شهرکابل	۱۳۸۶
۳	کاروان	محمد صادق وردک	شهرکابل	۱۳۸۶
٤	قطب زاده	داکتر سید عبدالوحید	شهرکابل	۱۳۸۶
٥	با کیفیت	میر عبدالملک شرف	شهرکابل	۱۳۸۶
٦	خدمات سریع	ببرک نورزاد	شهرکابل	۱۳۸۶
۷	کابل امروز	غلام رسول	شهرکابل	۱۳۸۶
۸	منصور فیضانی	منصور الحق فیضانی	شهرکابل	۱۳۸۷
۹	راشـــد احمدی	سید احمد احمدی	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۰	معـــمار	محمد معروف معمار	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۱	وفـــا	علی خان وفـــا	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۲	نوی آریانا تخنیکی ترجمه	محمد آصف	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۳	مسکـــا	احمد نصیر نصیر	شهرکابل	۱۳۸۷
۱٤	ثابت	عبدالجبارثابت	شهرکابل	۱۳۸۸
۱٥	اوج	محمدکبیررمز	شهرکابل	۱۳۸۸
۱٦	کابل	محمدیاسین	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۷	شکران ساحل	احمدشکران	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۸	سیلان	عبدالباسط	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۹	بینان	احمدشریف مظهری	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۰	هلال	ولی الدین	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۱	دافغانی ژبارونکو تولنه	محمدقاسم	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۲	همت	میلاد	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۳	دژبرینریوال مرکز	سید رحمان	شهرکابل	۱۳۸۸
۲٤	سما	محمد اطهر	شهرکابل	۱۳۸۸
۲٥	نکتدان جواد	عبدالقهار جواد	شهرکابل	۱۳۸۹
۲٦	دقیق	محمدکریم	شهرکابل	۱۳۸۹

۲۷	پوپل توفیق	عبدالخالق	شهرکابل	۱۳۸۹
۲۸	تیز هوشان	تاج محمد	شهرکابل	۱۳۸۹
۲۹	برشنا	محمد داوودیار	شهرکابل	۱۳۸۹
۳۰	شرق و غرب	میرحیات الله الهاشمی	شهرکابل	۱۳۸۹
۳۱	عارف چاه آبی	سید مرتضی امان	شهرکابل	۱۳۸۹
۳۲	رحمانی	شرف الدین	شهرکابل	۱۳۸۹
۳۳	مصباح	منظورالحق فیضان	شهرکابل	۱۳۸۹
۳٤	امید الکوزی	محمد فرید	شهرکابل	۱۳۸۹
۳۵	راسخ	غوث الدین	شهرکابل	۱۳۸۹
۳٦	سمسور صافی	ذبیح الله	شهرکابل	۱۳۸۹
۳۷	ایلیا	احمد جاهد	شهرکابل	۱۳۸۹

لست کانونها وانجمن های فرهنگی خصوصی ،آزاد وغیردولتی درمرکز

شماره	نام	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازکار
۱	دریچـــه	رحمت الله بیگانه	شهرکابل	۱۳۸٦
۲	خانه کتاب افغانستان	غلام نظری	شهرکابل	۱۳۸٦
۳	گو هـــر	سیدعبدالله هاشمی	شهرکابل	۱۳۸٦
٤	پرورش فکری اطفال خیالک	محمد جواد بهبود	شهرکابل	۱۳۸٦
۵	سفمـــا	محمد حلیم فدائی	شهرکابل	۱۳۸٦
٦	فرهنگستان قلم	سید مصطفی سعیدی	شهرکابل	۱۳۸٦
۷	بنیاد قرآن عترت	سید احمد شاه کاظمی	شهرکابل	۱۳۸٦
۸	ســـاقـــه	خدیجه مرادی	شهرکابل	۱۳۸۷
۹	کوثر النبی (ص)	سید احمد شکیب منتظری	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۰	احیای تفکر و اندیشه حضرت امیر المومنین(رض)	محمد انور رحیمی	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۱	هنرهای معاصر افغانستان	عبدالواسیع رهرو	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۲	طلوع	سید حسن هاشمی	شهرکابل	۱۳۸۷

۱۳	مظهر	ذ بیده اکبر	شهرکابل	۱۳۸۸
۱٤	دوستداران بیدل	عبید الله صافی	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۵	بهگام	ناصراحمدجاهد	شهرکابل	۱۳۸۸
۱٦	کورغ	ثناالحق	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۷	بینوا		شهرکابل	۱۳۸۸
۱۸	دهکده موسیقی	فرهاد دریا	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۹	خراسان باستان	سردارمحمد صافی	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۰	مفتاح هنر	سمیرا کتمان	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۱	الفجر	عبدالهادی ارغندی وال	شهرکابل	۱۳۸۹
۲۲	مرکز جهاد فرهنگی افغانستان	سید علی موسوی	شهرکابل	۱۳۸۹
۲۳	ولی آریا	محمد ولی آریا	شهرکابل	۱۳۸۹

لست کانونهای فرهنگی خصوصی ، آزاد وغیردولتی ولایات

شماره	نام	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازکار
۱	شهید یعقوبی	سید یعقوب	هرات	۱۳۸٤
۲	دمیدان حوانانو تولنه	همت الله	میدان وردک	۱۳۸٤
۳	روستا	سید نجیب الله	تخار	۱۳۸٤
٤	گوهرخراسان	معروف کبیری	هرات	۱۳۸٤
۵	بیانی	الماس بیانی	سرپل	۱۳۸٤
٦	قره کمر	محمدآجان	سمنگان	۱۳۸٤
۷	پژویش گران	محمد اسلام الدین	بلخ	۱۳۸٤
۸	پیر ترکستان	حاجی علی شیر	جوزجان	۱۳۸٤
۹	اشراق	ذبیح الله	جوزجان	۱۳۸٦
۱۰	اسپین ادی	حمیدالله	هرات	۱۳۸٦
۱۱	افاق نور	عبدالروف	هرات	۱۳۸٦
۱۲	راغه	محمدصالح گردش	بلخ	۱۳۸٦
۱۳	گیلان	عبدالحکیم	غزنی	۱۳۸٦
۱٤	هنرهای تجسمی	محبوبه جمشیدی	هرات	۱۳۸٦
۱۵	سمون	عبدالمقدس قریشی	لغمان	۱۳۸٦

۱۶	دملی آرمانون	محمدنواز حقیقت	کنر	۱۳۸۶
۱۷	پتان	فیضان الله	لغمان	۱۳۸۶
۱۸	جوانان تاله وبرفک	صبغت الله	بغلان.	۱۳۸۶
۱۹	نوربسیرت	میرحسین ضیایی	سرپل	۱۳۸۶
۲۰	بهارافغان	امام محمد	هرات	۱۳۸۶
۲۱	جوانان بادغیس	سیدمحمدنادر	بادغیس	۱۳۸۶
۲۲	اصلاح البیان	قدرت الله عیار	بغلان	۱۳۸۶
۲۳	سخن ارا	محمدرفیق نظامی	هرات	۱۳۸۷
۲۴	انو مسلم خراسانی	عبدالحامد طغیان	//	۱۳۸۷
۲۵	میرمن ملالی تولنه	عبدالستار سلیمان خیل	هرات	۱۳۸۷
۲۶	ادیب	محمدکریم ادیب	بغلان	۱۳۸۷
۲۷	پدیده	سیدمحمدهاشمی	بلخ	۱۳۸۷
۲۸	صباح نوین	عبدالباسط کریمی	بغلان	۱۳۸۷
۲۹	صبح نوین	میرویس	بلخ	۱۳۸۷
۳۰	ذکیه ذکی	عبدالاحد رنجبر	پروان	۱۳۸۷
۳۱	آریانا نوین	سیداحسان الله قریشی	سمنگان	۱۳۸۷
۳۲	امیرالمومنین	شورای جوانان کارته نورخدا	بلخ	۱۳۸۷
۳۳	پارسا	محمد معروف	پروان	۱۳۸۷
۳۴	پرتو	فرخنده آرزو آبی	بلخ	۱۳۸۷
۳۵	اصلاح گران جوان	شیرآقا	هرات	۱۳۸۷
۳۶	جوانان بغلان	محمدشریف شهزاد	بغلان	۱۳۸۷
۳۷	هدا	سید وحیدالله حقیق	تخار	۱۳۸۷
۳۸	دیدگاه	محمدسهراب	بلخ	۱۳۸۷
۳۹	ارمغان دانش	محتبی صادقی	هرات	۱۳۸۷
۴۰	اتفاق ملی	خلیل	بلخ	۱۳۸۷
۴۱	آسیا امروز	سید اسحاق	تخار	۱۳۸۷
۴۲	شهید استادعبدالقادرتوانا	عبدالروف توانا	بلخ	۱۳۸۷
۴۳	جوانان خنجان	عبدالرقیب	بغلان	۱۳۸۷
۴۴	انجمن فرهنگی ژورنالیستان	نجیب الله احکری	قندهار	۱۳۸۷

	ونویسنده گان			
٤٥	شگوفان تخار	حیات الله	تخار	١٣٨٧
٤٦	پیام امروز	محمدسرور جاغوری	هرات	١٣٨٧
٤٧	فلاح جوان	عبدالوهاب عمار	بلخ	١٣٨٧
٤٨	استقلال ما	احمد علی جبریلی	هرات	١٣٨٨
٤٩	چهار باغ	حسین	سرپل	١٣٨٨
٥٠	قلم وبیان	مولوی بشیراحمد	نیمروز	١٣٨٨
٥١	آفغان خبر	محمدجواد پناهی	هرات	١٣٨٨
٥٢	مرکزحمایت ازخبرنگاران	احمدفریشی	هرات	١٣٨٨
٥٣	پامیرپرس	شهرام شیخ زاده	هرات	١٣٨٨
٥٤	عصردانش	احمد شعیب	سمنگان	١٣٨٩
٥٥	کهکشان توحید	نصرالله عارفی	بدخشان	١٣٨٩
٥٦	چراغ هدایت	محمد جعفری	سرپل	١٣٨٩
٥٧	صداقت	قاری بسم الله امینی	تخار	١٣٨٩
٥٨	روزنامه نگاران زن	فوزیه فخری	هرات	١٣٨٩
٥٩	پویش	محمد صدیق میر	//	١٣٨٩
٦٠	خیام	محمد حامد حیدری	//	١٣٨٩

لست موسسات نشراتی ، مراکزآموزش ژورنالیزم وشرکت های تبلیغاتی غیردولتی مرکز

شماره	نام	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازکار
١	صبـــا	دلشاد سلما وقفی	شهرکابل	١٣٨٤
٢	مرکز آموزشی بین المللی ژورنالیزم	رحیم الله سمندر	شهرکابل	١٣٨٥
٣	کـــاروان	محمد صادق وردک	شهرکابل	١٣٨٦
٤	دیـــد گاه زنان	جمیله امامی	شهرکابل	١٣٨٦
٥	آوا نما	عبدالباری سلام	شهرکابل	١٣٨٦
٦	نالج	عبیدالله	شهرکابل	١٣٨٦
٧	منار نور	محمد صابر سید جلال	شهرکابل	١٣٨٦
٨	عیاران	محمد عمر عیار	شهرکابل	١٣٨٦
٩	شجاعت	محمد اسمعیل شینواری	شهرکابل	١٣٨٦

۱۰	مرکز فرهنگی و تربیتی ژورنالیزم و نطاقی رشد شخصیت	پوهندوی رحمن الدین اکبری	شهرکابل	۱۳۸٦
۱۱	آیینه فوتو افغانستان	محمد فهیم دشتی	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۲	مرکز آموزشی ژورنالیزم رسانه های آزاد افغانستان	عبدالجبار حپاند	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۳	قدم	دفتر آموزشی فرهنگی زنان	شهرکابل	۱۳۸۷
۱٤	مرکز فوتو ژورنالیزم چشم سوم	نجیب الله مسافر	شهرکابل	۱۳۸۷
۱٥	افغان پرس کلب	مکیه منیر	شهرکابل	۱۳۸۷
۱٦	تـــابـــان	همایون	شهرکابل	۱۳۸۷
۱۷	سیب	نعمت الله حیدری	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۸	سیما	احمدسیرحیدر	شهرکابل	۱۳۸۸
۱۹	رستم حیدری	موسسه رستم حیدری	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۰	توفیق	محمد توفیق	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۱	رسالات	محمد جواد محسنی	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۲	افغانستان	عبدالجبار بهیر	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۳	سنائی غرنوی	جعفرعلی رحیمی	شهرکابل	۱۳۸۸
۲٤	مخمل	عبدالمتین	شهرکابل	۱۳۸۸
۲٥	وقت	رحیم الله سمندر	شهرکابل	۱۳۸۸
۲٦	ثبوت	پوهنمل جاویده	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۷	اور	حفیظ الله بارکزی	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۸	باور	امان الله نصرت	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۹	توسعه افغانستان	سنجرسهیل	شهرکابل	۱۳۸۸
۳۰	جلگه	عبدالله اکبری	شهرکابل	۱۳۸۹
۳۱	صعب	صبوراحمد بیدار	شهرکابل	۱۳۸۹
۳۲	سید موسی حسینی	سید موسی حسینی	شهرکابل	۱۳۸۹
۳۳	تگلاره	غلام مصطفی بیدار	شهرکابل	۱۳۸۹

۱ : فرزانه حبیبی، (محقق) ،یادداشت های شخصی وخصوصی ، کابل ،۱۳۸۹ ش .

فصل سوم

نقش رسانه های الکترونیکی درتقویه فرهنگ دموکراسی درکشور

همان طوریکه مطبوعات آزاد درتقویه ورایج شدن فرهنگ دموکراسی نقش وتاثیربرجسته وارزنده خود راداشته است ، رسانه های الکترونیکی نیز همچو مسولیت واصالت خود را دربیداری وآگاهی جامعه دارامی باشند .
رسانه های الکترونیکی درتناسب بارسانه های چاپی می تواند بشکل زنده (LIVE) پیامها ،اشتهارات وخواست های ملت رابخاطرتنویروسطح برداشت فکری درجامعه انعکاس دهد وبه مردم برساند ؛ طوریکه انسان طبیعتاً گرایش به آزادی داشته است وروند دموکراسی تنها روزنه ی ایست که امید و مزاج انسان معاصرآنراتقاضا دارد و ناگفته نماند که عرضه آن دروجود رادیو ،تلویزیون ،کیبل ...مناسب ونزدیك است تارسانه های چاپی ، که دراین بخش به توضیح دواستقامت اساسی رسانه های الکترونیکی (دولتی وغیردولتی) درکشورمی پردازم .

الف - رسانه های الکترونیکی دولتی :

درکشورما که رسانه های الکترونیکی شامل رادیو،تلویزیون ،شبکه کیبلی وانترنت می باشند ؛همانند رسانه های چاپی ازقبیل ،روزنامه،جریده ،(هفته نامه ، پانزده روزه، ماهنامه ،گاهنامه ،فصل نامه ، سالنامه ،پوستروخبرنامه) اصالت ومسولیت های خود را درچوکات دولت برای دولت وجامعه ایفا می نمایند .
و اصولاً رسانه های الکترونیکی دولتی منحیث چشم ،گوش وزبان دولت می باشند که همیشه پلانها،اهداف ،پالیسی ها واستراتیژی دولت رادرجامعه بیانگربوده وانعکاس دهنده فعالیت های نظام ودولت می باشند ، درکشورما رسانه های الکترونیکی درمجموع قبل از اداره موقت بطورفیصدی مطلق درچوکات دولت ودرخدمت نظام فعالیت می نمود که با روی کارآمدن یك دوره تازه درکشور(اداره موقت) وباآمدن تغیردرسیاست ونظام،رسانه های الکترونیکی نیزچهره دیگری رابخود گرفتند، نشرا ت راد یو ها ، تلویزیون ها

، وکیبل های آزاد و شخصی در کشور بخصوص درشهرکابل درپهلوی رادیو وتلویزیون ملی افزایش یافت.
ولی باآنهم امید واری مردم ازشنیدن ودیدن رسا نه ها الکترونیکی دولتی قطع نگردید ، زیرا ازگذشته هاتاثیر وارزش رسانه های دولتی دراذهان مردم بشکل طبیعی ترزیق شده است بطورمثال باوجودیکه درگذشته های نه چندان دور تنها درشهرکابل ودریك تعداد ازولایت درجه اول بشکل خیلی محدود نشرات رادیو وتلویزیون دولتی وجود داشت ومردم بصورت عموم شنونده وبیننده آن بودند به همان اساس امروزنیز تقاضاوتوقع مردم به اصالت ومسولیت های رسانه های الکترونیکی دولتی هما نند دیروزمی باشد .
اگرچه امروزبیشترازده ها نشریه های الکترونیکی ازقبیل رادیو، تلویزیون وکیبلی درشهرها ی مختلف افغانستان موجود بوده ولی باآنهم عمدتآ مردم به نشرات رادیو وتلویزیون ملی بیشتر اعتماد کرده وگوش فرا میدهند چون آژا نس اطلاعاتی باختر... درکشورقدامت تاریخی خود راداشته است ؛ضمناً نزد مردم این یك حقیقت تثبیت شده است که اکثراً اخبارمهم کشورتوسط خبرنگاران دولتی تهیه وپخش ونشر می گردد ، چونکه درعده ی از مجالس ،محلات نظامی و تالارها ی قسماً محرم دولتی وارگانهای قوای مسلح راهی به خبرنگاران شخصی کمترداده می شود تادولتی که امروز به همان نسبت خوشبختا نه درکشورما رسانه های الکترونیکی دولتی(رادیووتلویزیون ملی) درمرکزودرسی وسه ولایات ارزش وحضورخود را درپرتو آزادی بیان ودموکراسی دوشادوش رسانه های الکترونیکی شخصی وآزاد درنزد بیننده گان وشنونده گان دارد .
باآنکه درچوکات دولت منحیث ابزاریا دستگاه ابلاغیه خواست ها ، نظریات ،اشتهارات واعلامیه دولت قرارداشته وفعالیت می نمایند ؛گرایش هایی از دموکراسی راباخوددارند وتاهنوزهم (طی مدت نو سال گذشته) جایگاه وموقف خود را تثبیت وسنگینی خود را حفظ نموده اند که درکلیت علاقه مندان خود را ازدست نداده است ، پس چی بهترکه رسانه های الکترونیکی دولتی دریك جامعه ی همانند افغانستان که تازه ازیك دوره تاریك فایق آمده وبشکل ابتدایی وواقعی آزادی بیان را تجربه می نماید ، دوشادوش سایررسانه های الکترونیکی غیردولتی درنتیجه عملکرد های ریالیستی ؛خود را درجامعه بیگانه احساس نکرده وبشکل واقع بینانه درخدمت مردم ودرراه پیشرفت وارتقای جامعه کوشا باشند.

ب - رسانه های الکترونیکی غیردولتی :

بعد ازتشکیل اداره موقت به رهبری حامد کرزی ، موجودیت رسانه های غیردولتی درقانون تظمین گردید که دراین قسمت غرض توضیح بیشتر نقلاً چند سطراز قانون مطبوعات چاپ سال (۱۳۸۰ ش) را به نگارش می گیرم .

«... قانون مطبوعات مبنی برمعیارهای دموکراتیك به اساس حکم ماده ۳۱ قانون اساسی(۱۳۴۳ش.) وماده نزدهم اعلامیه بین المللی حقوق بشرطبق فیصله بن در۹ فصل و۴۹ ماده تسوید وبعد ازغوروبرسی بتاریخ ۳۰ دلو(۱۳۸۰ش) ازطرف جلالتماب حامد کرزی ریس اداره موقت افغانستان توشیح ودرجریده رسمی چاپ آن اعلان گردید .» (۱)

که بعدها جامعه ما به اساس آن شاهد حضوروترویج روزافزون رسانه های الکترونیکی غیردولتی می باشد. طوریکه این مسله ، یك اصل است که هیچگاه درکشورای جلوگیری ازپیشرفت ،تکنالوژی معاصر جهانی شده نمی تواند چون انسان ذاتاً تحول پذیربوده همانند که یك انسان ازانسان دیگر ویك جامعه ازجامعه دیگر می آموزد و ما که از دیروزدرس گرفته وبه امروزوفردای خود می نگریم ، راهی داریم دشوارکه دررسیدن به آن زحمات وتکالیفی رابابد متقبل شد، حالانکه جهان باتمام بزرگی آن امروزازنقطه نظر روابط اجتماعی منحیث یك دهکده بهم می آمیزد ودرکوتاه ترین زمان ازتحولات وجریانات یك کشور، کشوردیگردرهرقاره ازجهان که باشد ؛آسیا،امریکا،یا... آگاهی حاصل می نماید که نقطه وصل آنان راصنعت وتکنالوژی بشربخصوص همین رسانه های الکترونیکی عمده تر تشکیل میدهد،افغانستان نیز منحیث یك کشوری دارای تاریخ معتبرکجا می تواند ازنقش آزادی بیان ورسانه های الکترونیکی غیردولتی بی تاثیربماند ،هرگزنه !چونکه رسانه ها درجامعه مانند آب حرکتی را درمحیط داشته و می تواند هرکجا نفوذ وانتشار نماید وچیزی مانع دایمی آن شده نمیتواند .

امروزکه نقش خصوصی سازی بردولت محوری دراکثریت ازکشورهای جهان ؛مبنا می باشد درکشورما علاوه بر رسانه های الکترونیکی دولتی ، رسانه های الکترونیکی غیردولتی چون رادیو، تلویزیون ،کیبل وانترنت نیزوجود دارد که درتناسب با رسانه های الکترونیکی دولتی نیزدر اکثریت قرارداشته.

۱: مرضیه حباب، کارنامه چهارساله وزارت اطلاعات وفرهنگ وتوریزم (۱۳۸۱-۱۳۸٤ش)،مطبعه آزادی،کابل،۱۳۸٤ش،ص ۷٤ .

درجامعه ما که همه ی ابعاد آن درحال ساختارتجدیدی قرارداشته ، آوردن اصلاحات کاریست نهایت ضروری ودراجرای هرکارطبعاً اشتباهات ونواقصات پدید ارمی گردد که اظهاراین خلا ونواقص ازطریق رسانه ها همگانی بخصوص رسانه های الکترونیکی غیردولتی کاریست مناسب ومعیاری . ما میدانیم که بوجود آوردن فضای دموکراسی تنها به حرف نمیتواند به انجام برسد، جز عمل وآن حرکت سرنوشت ساز دروجود آزادی بیان وآنهم درپرتو دین مبین اسلام ودرچوکات رسانه های الکترونیکی غیردولتی می تواند بهتر جان گیرد .

حالتی راکه طی نو سال درنشرات اکثریت تلویزیونهای آزاد وغیردولتی مشاهده میداریم ؛ بشکل خوب وتربیتی آن به پیش می رود ولی هستند یك تعداد ازپروگرامهای نشراتی تلویزیون های غیردولتی که برای بنده وشاید هم برای اکثرمردم قابل سوال باشند ؛ مثلا برنامه زنگ خطردرتلویزیون طلوع وبرنامه تلك خرس درتلویزیون نورین که نمیتوان آن افراطی گری وشخصیت کشی ها را درجامعه شامل اصول آزادی بیان ودموکراسی کرد باوجودیکه می بینیم روزبروز شدت جنگ ها درکشورافزایش می یابد ، ونیز این نوع عملکرد عده ی ازرسانه های الکترونیکی آزاد درمخالفت به ماده سی وسوم و احکام جزایی قانون رسانه های همگانی چاپ (۱۳۸۸ش) قرارمیگیرد که دراینجا یك تعداد ازمفردات فصل هشتم قانون ذکرشده راکه برعدم اجرای آن تاکید شده است بمنظورآگاهی بیشترنقلاً به تحریرمی گیرم .

« ۱. مطالبی که مغایرت بااحکام دین مقدس اسلام وتوهین به سایرادیان ومذاهب باشد .

۲. مطالبی که موجب هتك حرمت وافترآ به اشخاص گردد.

۳. تبلیغ خشونت ،جنگ وسایرمواردیکه مخالف احکام قانون اساسی بوده یا قانون جزا آنرا جرم دانسته باشد.

٤. افشای هویت وتصاویرقربانیان خشونت وتجاوزبرنحوی که به حیثیت اجتماعی آنان صدمه وارد ننماید .» (۱)

۱:مرضیه حباب ،کارنامه چهارساله وزارت اطلاعات وفرهنگ وتوریزم (۱۳۸۱-۱۳۸٤ ش)،مطبعه آزادی،کابل، ۱۳۸٤ش،ص۳٦ .

باآنهم حضوررسانه های الکترونیکی غیردولتی را درافغانستان که همانند نو سال قبل فعالیت میدارند باهمه ی مشکلات یاد شده به فال نیك می گیرم چون این حالت مقدماتی روند دموکراسی رسانه ها که بعدازیک دوره تاریک درکشورمی باشد ازیك طرف نفوذ دولت برکنترول آنها وجود داشته .
وازطرف دیگر قانون رسانه های همگانی واضحاً درحمایه رسانه ها منحیث دستورالعمل ورهنمود کاری حضورخود راداشته است اما مشروط براینکه مسولین رسانه های آزاد فعالیت های خود راطبق قانون رسانه ها صدفیصد عیارنمایند.
دراین قسمت نیازاست تا به معرفی آنعده رسانه های الکترونیکی غیردولتی ازآغازاداره موقت تاختم سال (۱۳۸۹ ش) که ازطریق وزارت محترم اطلاعات وفرهنگ وتوریزم بااخذ مجوز قانونی دست به فعالیت گماشتند ذیلاً به معرفی گرفته تاباشد براین همه انکشافات رسانه های الکترونیکی درکشور واقعیت اندیشی نماییم .

ACKU

لست شبکه های تلویزیون شخصی و غیردولتی که بعدازراجستردرشهرکابل فعالیت دارند.

شماره	اسم شبکه	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	افغان	احمد شاه افغانزی	کارته پروان	۱۳۸۲
۲	آریانا	احسان الله بیات	سرك دالامان	۱۳۸۳
۳	آیینه	یارمحمد	شهرك شیرپور	۱۳۸۳
٤	شمشاد	الحاج فضل کریم فضل	غاز ی استدیوم	۱۳۸٤
٥	طلوع	احمد جاهد محسنی	وزیراکبرخان	۱۳۸٤
٦	لمر	احمد زاهد محسنی	وزیراکبرخان	۱۳۸٥
۷	کوثر	نوراحمد تقدسی	سرای غزنی	۱۳۸٥
۸	نورین	محمد عارف نوری	سرك ٤ سیلو	۱۳۸٥
۹	سبا	دلشاد سلما	کارته سوم	۱۳۸٦
۱۰	تمدن	محمد آصف محسنی	سرك دالامان	۱۳۸٦
۱۱	امروز	نجیب الله کابلی	لب جرخیرخانه	۱۳۸٦
۱۲	آریا	غلام رضاحضرتی	پل سرخ کارته سوم	۱۳۸٦
۱۳	نور	صلاح الدین ربانی	کارته پروان	۱۳۸٦
۱٤	راه فردا	حاجی محمد محقق	پل سرخ کارته سوم	۱۳۸٦
۱٥	باختر	خلیل الله فروزی	مقرکابل بانك	۱۳۸۷
۱٦	نگاه	محمد عالم خلیلی	سبزکوه قرغ	۱۳۸۷
۱۷	میوند	میرویس عزیزی	زنبق طلایی	۱۳۸۷
۱۸	یك	محمد فهیم هاشمی	زنبق طلایی	۱۳۸۷
۱۹	سپهر	محمد همایون سپهر	ناحیه ۳ دهبوری	۱۳۸۸
۲۰	دعوت	عبدالرب رسول سیاف	ناحیه پنجم کابل	۱۳۸۸
۲۱	ژوندون	محمد اسماعیل یون	یکته توت	۱۳۸۸
۲۲	هفت	عبدالباری سلام	شهرنو	۱۳۸۸
۲۳	ستاره	فریدون الهام	شهرکابل	۱۳۸۹
۲٤	شهر	ناصرطوطاخیل	شهرکابل	۱۳۸۹

لست شبکه های رادیویی شخصی وغیردولتی که بعدازاخذ جوازدرشهرکابل فعالیت می نمایند.

شماره	اسم شبکه	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	صدای زن افغان //	جمیله مجاهد	سرک سالنگ وات	۱۳۸۱
۲	قره باغ //	معراج الدین	قره باغ کابل	۱۳۸۲
۳	کلید //	موسسه انکشافی برای افغانستان	کارته سوم	۱۳۸۲
۵	آریانا FM	احسان	سرک دارالامان	۱۳۸۳
٦	وطندار//	میرویس سوسیال	مقابل لیسه حبیبیه	۱۳۸۳
۷	آیینه //	یارمحمد	شهر ک شیرپور	۱۳۸۳
۸	ظفر //	نجیب الله نصیر	ولسوالی پغمان	۱۳۸۳
۹	نوا //	دلشاد سلما	پل سرخ کارته ۳	۱۳۸٤
۱۰	استیشن شهر	ناصرطوطاخیل	مقابل لیسه حبیبیه	۱۳۸٦
۱۱	الکسز //	میرویس سوسیال	مقابل لیسه حبیبیه	۱۳۸٦
۱۲	بیلتون //	اباسین	//	۱۳۸٦
۱۳	راه فردا //	حاجی محمد محقق	پل سرخ کارته ۳	۱۳۸٦
۱٤	آرمان //	سید نجیب طهماس	وزیراکبرخا ن	
۱۵	هامون //	محمد اسلم عسکریار	شهرنوکابل	۱۳۸٦
۱٦	تپش //	عزیزالله امیر	شفاخانه افغان	۱۳۸۷
۱۷	صدای اصلاح //	جمعیت اصلاح اجتماعی افغانستان	تایمنی	۱۳۸۷

ACKU

۱۸	ندا //	محمد عالم خلیلی وعبدالرحمن	شهرك امید سبزکوه قرغ	۱۳۸۷
۱۹	میوند //	میرویس عزیزواکبرژوندی	زنبق طلایی	۱۳۸۷
۲۰	باختر //	خلیل الله فروزی	کابل بانك	۱۳۸۷
۲۱	آموزگار//	رحمت الله بیگانه	شهررا کابل	۱۳۸۸
۲۲	سپوژمی //	حمیدالله ناصری	کارته چهارکابل	۱۳۸۸
۲۳	دعوت //	عبدالرب رسول سیاف	خوشحال خان	۱۳۸۸
۲٤	ژوندون //	محمد اسماعیل یون	یکته توت	۱۳۸۸

لست شبکه های تلویزیونی شخصی وغیردولتی که جوازفعالیت اخذ وراجسترگردیده ودرولایات کشورفعالیت داشته اند.

شماره	اسم شبکه	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرا ت
۱	سیمای غوریان	جمشید نیکجو عزیزی	غوریان هرات	۱۳۸۲
۲	ساقی	محمد طارق نبی	هرات	۱۳۸۳
۳	ملت	ناصرنیك زاد	هرات	۱۳۸٤
٤	آرزو	کمال الدین نبی زاده	مزارشریف	۱۳۸٤
٥	هری	سید نجیب الله یوسفی	هرات	۱۳۸۷
٦	خاور	جلال محمودی وسیمین حسینی	کندز	۱۳۸۸
۷	سیمای مهر	عتیق الله نظری وسید یاسین	تخار	۱۳۸۸
۸	وطن	عبدالمجید مقری	شهرچاریکار	۱۳۸۹

لست شبکه های رادیویی FM شخصی وغیردولتی که بااخذ جوازفعالیت طی سالهای یادشده دروولایات کشورفعالیت داشته اند .

شماره	اسم شبکه	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	ارغوان آزاد افغان	عبدالقیوم کرزی	کندهار	۱۳۸۱
۲	تخارستان	محب الله	شهرتالقان	۱۳۸۱
۳	دسولی پیغام	ذاهد شاه انگار	شمال باغ خوست	۱۳۸۲
٤	دشرق خپلواك	شفیق الله شایق	جلال آباد	۱۳۸۲
٥	صدا ی صلح	ذکیه ذکی	جبل السراج	۱۳۸۲
٦	بامیان	علی عرفانی	مرکزبامیان	۱۳۸۲
۷	نوبهاربلخ	محمد فهیم صادق	ولایت بلخ	۱۳۸۲
۸	تراجمیر	لطیفه	شهرپلخمری	۱۳۸۲
۹	استقلال	نصرالله استانکزی	برکی برك لوگر	۱۳۸۲
۱۰	پیام ملی	محمدعثمان طارق	محمد آغه لوگر	۱۳۸۲
۱۱	عدالت	علی ظفر	شهرچغچران	۱۳۸۲
۱۲	جاغوری	احمد حسین	جاغوری غزنی	۱۳۸۳
۱۳	دایکندی	محمد حسین علیزاده	شهردایکندی	۱۳۸۳
۱٤	آمو	روزبه بهروز	شهرفیض آباد	۱۳۸۳
۱٥	یوالی غز	حضرت الدین نصرت	سیدآباد وردك	۱۳۸٤
۱٦	ارتباط	محمد ابراهیم پیغام	مالستان غزنی	۱۳۸٤
۱۷	سپین غر	انجمن حقوق جوانان	ننگرهار	۱۳۸٤
۱۸	سباوون	میرویس پاسون	شهرلشکرگاه	۱۳۸٤
۱۹	حقیقت	امین الله قیومی	سمنگان	۱۳۸٤
۲۰	قویاش	اعنا شیرزی	شهر میمنه	۱۳۸٤

۲۱	امید جوان	عبدالصبور حمیدی	غزنی	۱۳۸۵
۲۲	سحر	حمیرا حبیب	هرات	۱۳۸۵
۲۳	آزاد پکتیا غز	ایوا عمری	پکتیکا	۱۳۸۵
۲٤	ستاره سحر	محمد کاوه راشد	بلخ	۱۳۸۵
۲۵	سمون	محمد سلیم زمریال	هلمند	۱۳۸۵
۲٦	زهره	ناجیه خدا یار	شهرکندز	۱۳۸۵
۲۷	رابعه بلخی	ناجیه حنیفی	مزارشریف	۱۳۸۵
۲۸	فریاد	خلیل احمد	هرات	۱۳۸۵
۲۹	غزنویان	عبدالقیوم عمری	غزنی	۱۳۸۵
۳۰	صدای نجراب	عبدالمطلب حامد	کاپیسا	۱۳۸۵
۳۱	آرزو	کمال الدین نبی زاده	مزارشریف	۱۳۸۵
۳۲	آرزو	شیرمحمد جهش	بغلان	۱۳۸۵
۳۳	نهاد	نجیب پیکان	جوزجان	۱۳۸٦
۳٤	خراسان	عبدالعلیم ثاقب	پنجشیر	۱۳۸٦
۳۵	حنظله	سید عبدالرحیم	قلعه نوبادغیس	۱۳۸٦
۳٦	جیهون	عبدالشکوردوست	امام صاحب کندز	۱۳۸٦
۳۷	حلا	شکیب	کنر	۱۳۸٦
۳۸	ندای صبح	جمشید نیکجو عزیزی	هرات	۱۳۸٦
۳۹	ارمغان	شاه محمود عاصم	جوزجان	۱۳۸٦
٤۰	ولس غز	بسم الله حقمل	خوست	۱۳۸٦
٤۱	پیمان	شیرمحمد جهش	بغلان	۱۳۸٦
٤۲	همصدا	سمین حسینی	تخار	۱۳۸۷
٤۳	دهکده	سید احمد روستایی	غزنی	۱۳۸۷
٤٤	پشتون غز	محمد نبی همدرد	پکتیا	۱۳۸۷
٤۵	زحل	عمری نصیری مجدد	هرات	۱۳۸۷
٤٦	روشنی	صدیقه شیرزی	کندز	۱۳۸۷
٤۷	صدای کشم	نهاد فرهنگی کشم	کشم بدخشان	۱۳۸۷
٤۸	ادیب	حبیب الرحمن	بغلان	۱۳۸۸
٤۹	حرک	ضیاارمان عمری	لوگر	۱۳۸۸

۵۰	مژده	علی احمد آرین	هرات	۱۳۸۸
۵۱	ورانگه	حاجی عبدالسلام	شهرنوکندهار	۱۳۸۸
۵۲	دهیلو کاروان	محمد رحمان	خوست	۱۳۸۸
۵۳	کیهان	سید اسماعیل انصار وزرغونه حسن	کندز	۱۳۸۸
۵٤	آی خانم	عطاوالله عیدی	تخار	۱۳۸۸
۵۵	صدای بهارستان	انجمن فرهنگی بهارستان	بهارك بدخشان	۱۳۸۸
۵٦	وطن	عبدالمجید مقری	پروان	۱۳۸۸

لست کیبل های شخصی و غیردولتی مرکز

شماره	اسم	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازنشرا ت
۱	آمو	محمد همایون	شهرکابل	۱۳۸۳
۲	آریا نا نت ورك	عبدالبصیر قیومی	شهرکابل	۱۳۸۳
۳	باختر	ربیع الله	شهرکابل	۱۳۸۳
٤	آریانا	احمد حامد	شهرکابل	۱۳۸۳
۵	کابل استار	میرحمزه	شهرکابل	۱۳۸۳
٦	سبای نوین	عبدالقیوم وفا	شهرکابل	۱۳۸۳
۷	ورلد	ایمل	شهرکابل	۱۳۸۳
۸	سهراب	خلیل احمد	شهرکابل	۱۳۸۳
۹	صفا	هدایت الله	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۰	ساحل	طوره باز	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۱	کیهان	محمد باقی	شهرکابل	۱۳۸۳
۱۲	کهکشان	محمد بشیر	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۳	شفاف	احمد تمیم	شهرکابل	۱۳۸٤
۱٤	مشعر	عبیدالله	شهرکابل	۱۳۸٤
۱۵	باختر	اجمل	شهرکابل	۱۳۸٤

۱۶	کهکشان	محمد بشیر	شهرکابل	۱۳۸۵
۱۷	پارسا	عبدالباقی	شهرکابل	۱۳۸۶
۱۸	جهان نما کیبل	جمشید قیومی	شهرکابل	۱۳۸۶
۱۹	افشار سیلو	محمد کاظم	شهرکابل	۱۳۸۶
۲۰	نوی ملت	عبدالهادی	شهرکابل	۱۳۸۶
۲۱	نوی شاهین	غلام رضا	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۲	کابل استار	حاجی همزه	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۳	کابل زیبا	انیل	شهرکابل	۱۳۸۷
۲٤	کابل کیهان	عبدالواحد	شهرکابل	۱۳۸۷
۲۵	وماغ	محمدمهدی خرد	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۶	نوید	پرویز	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۷	قلعه حشمت خان	محمدنبی	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۸	زی	وحید الله	شهرکابل	۱۳۸۸
۲۹	آریا پنجشیر	مصطفی	شهرکابل	۱۳۹۰
۳۰	دنیاجدیدما	عبدالناصرخلیل	شهرکابل	۱۳۹۰
۳۱	استار	محمدسلیم	شهرکابل	۱۳۹۰
۳۲	کوشان	محمد قسیم	شهرکابل	۱۳۹۰
۳۳	سهیل	محمد یوسف	شهرکابل	۱۳۹۰

لست مراکزفلم سازی آزاد وغیردولتی درکشور

شماره	اسم	صاحب امتیاز	محل فعالیت	آغازفعالیت
۱	آرام فلم	اسدالله آرام	شهرکابل	۱۳۷۰
۲	ارشاد	وزیرمحمد	//	۱۳۷۳
۳	جهان فلم	اقبال محمد حپاند	//	۱۳۸۰
٤	آریانا فلم	محمد یوسف	//	۱۳۸۱
۵	هندوکش فلم	عبدالولی تلاش	//	۱۳۸۱
۶	روزفلم	غلام رسول	//	۱۳۸۱
۷	تکامل تیاتر	عبدالعزیزبره کی	//	۱۳۸۱
۸	فرخ تیاتر	غلام قادرفرخ	//	۱۳۸۱

۹	آسمایی تیاتر	محمد صدیق	//	۱۳۸۱
۱۰	رویان فلم	سید محمد موسی	//	۱۳۸۲
۱۱	آرمان فلم	غلام رضا	//	۱۳۸۲
۱۲	شاهرخ فلم	سیدرحیم سعیدی	//	۱۳۸۲
۱۳	آرین فلم	یما آریاپور	//	۱۳۸۲
۱٤	اسد تیاتر	اسدالله تاج زی	//	۱۳۸۲
۱٥	بابا فلم	عبدالواحد هایل بایل	//	۱۳۸۲
۱٦	شاهین فلم	سلیم شاه	//	۱۳۸۲
۱۷	صبا فلم	نفیسه	//	۱۳۸۲
۱۸	بهارفلم	حبیب الله	//	۱۳۸۲
۱۹	بی ریا فلم	محمد عارف بی ریا	//	۱۳۸۲
۲۰	هری فلم	سید احمد وحید نقالی	هرات	۱۳۸۲
۲۱	هیواد فلم	عبدالوکیل	ننگرهار	۱۳۸۲
۲۲	ضیایی فلم	عبدالله	کابل	۱۳۸۲
۲۳	فروتن فلم	ضیا الله فروتن	//	۱۳۸۳
۲٤	افغان شمله	عبدالاحد ژوند	//	۱۳۸۳
۲٥	فرغند فلم	احمد معید	//	۱۳۸۳
۲٦	ساحل فلم	محمد طاهر	//	۱۳۸۳
۲۷	نوین فلم	احمد نوین	//	۱۳۸۳
۲۸	جمال فلم	نیک محمد هوتک یار	//	۱۳۸۳
۲۹	ساغرفلم	نصیراحمد بیات	//	۱۳۸۳
۳۰	کاروان فلم	محمد عظیم	//	۱۳۸۳
۳۱	آرابا فلم	عبدالصبور خنجی	//	۱۳۸۳
۳۲	اوستا فلم	شاه ناصرکوهستانی	//	۱۳۸۳
۳۳	خراسان فلم	فهیم	//	۱۳۸۳
۳٤	سوران فلم	عزیزاحمد سوران	//	۱۳۸۳
۳٥	ویس فلم	ویس محمد امیری	//	۱۳۸۳
۳٦	باسل فلم	محمد بصیرباسل	//	۱۳۸۳
۳۷	ننگرهارفلم	حفیظ الله	ننگرهار	۱۳۸۳
۳۸	کهکشان فلم	رامین محمدی	کابل	۱۳۸۳
۳۹	کوه نورفلم	بهرام الدین	//	۱۳۸۳
٤۰	فدایان فلم	محمد فهیم فدایی	//	۱۳۸۳
٤۱	نما ی نوتیاتر	وحیدالله گلستان	//	۱۳۸۳
٤۲	افغان زمین فلم	زبید الله	//	۱۳۸۳

٤٣	کنشکا فلم	محمد قاسم کریمی	//	١٣٨٣
٤٤	جوان شیرفلم	جان محمد جوان شیر	//	١٣٨٣
٤٥	اورانوس فلم	سمیراحمد تیموری	//	١٣٨٣
٤٦	پویا فلم	سید حسین داوری	//	١٣٨٣
٤٧	یلدا فلم	درمحمد	//	١٣٨٣
٤٨	شمشاد فلم	جاوید دلاور	//	١٣٨٣
٤٩	بهارآریافلم	محمد فتاح	//	١٣٨٣
٥٠	افغان آریانا	محمدصادق سرمست زاده	بلخ	١٣٨٣
٥١	عرفان فام	عادل شاه	کابل	١٣٨٣
٥٢	فلم سازان جوان	امیرالدین	کندز	١٣٨٣
٥٣	آرین مل فلم	محمد شریف آرین مل	کابل	١٣٨٣
٥٤	جوانان میهن	محمد معروف	//	١٣٨٣
٥٥	وطن فلم	عبدالمجید	کابل	١٣٨٤
٥٦	دید گاه زن افغان	جمیله	//	١٣٨٤
٥٧	شاه دخت فلم	گل مکی شاه عیا ثی	//	١٣٨٥
٥٨	پاکسازان فلم	محمد اکبرسلام		١٣٨٥
٥٩	سام فلم	لطیف الله		١٣٨٥
٦٠	الماس فلم	محمد ابراهیم		١٣٨٥
٦١	هما ی سادات فلم	نیک محمد		١٣٨٥
٦٢	اجمل فلم	عبدالقدیر	کندز	١٣٨٥
٦٣	آریان	غلام مجتبی		١٣٨٥
٦٤	پدیده نو	فریجه		١٣٨٥
٦٥	فرخ زاد فلم	فرخزاد		١٣٨٥
٦٦	رحمت فلم	وحید الله		١٣٨٥
٦٧	باختر فلم	عنایت الله		١٣٨٥
٦٨	نظری فلم	مندوزی		١٣٨٥
٦٩	فانوس	غلام ربانی		١٣٨٥
٧٠	شاه فلم	امیرشاه	ننگرهار	١٣٨٥
٧١	سپین غرفلم	نصرت الله		١٣٨٥
٧٢	قیام فلم	نجیب الله قیام	کابل	١٣٨٥

۷۳	بهادری فلم	محمد آصف	ننگرهار	۱۳۸۵
۷٤	پامیرفلم	محمد حبیب		۱۳۸۵
۷۵	درخشان فلم	محمد رفیع	هرات	۱۳۸۵
۷٦	رخش فلم	نجیب الله		۱۳۸۵
۷۷	سیمرغ فلم	عبدالحلیم		۱۳۸۵
۷۸	فیروزکوه فلم	سیداشرف		۱۳۸۵
۷۹	سروش فلم	محمد فرید برومند	کابل	۱۳۸۵
۸۰	توران فلم	شاهپور	//	۱۳۸۵
۸۱	رستم فلم	غلام فاروق	//	۱۳۸۵
۸۲	سینمای دید نو	محمد امین	//	۱۳۸۵
۸۳	هنر هفتم	سید امین	//	۱۳۸۵
۸٤	هارون فلم	محمد هارون	//	۱۳۸۵
۸۵	مهرفلم	عبدالتواب	//	۱۳۸٦
۸٦	فنایی فلم	حشمت الله	//	۱۳۸٦
۸۷	فردا فلم	سید محمد فهیم	هرات	۱۳۸٦
۸۸	صدیقیارفلم	محمد صمیم انوری	کابل	۱۳۸٦
۸۹	نگارفلم	سید میرویس	کابل	۱۳۸٦
۹۰	جویا فلم	محمد حکیم	//	۱۳۸٦
۹۱	کوثرفلم	سید نجیب الله	//	۱۳۸٦
۹۲	نگاه هفتم فلم	بشیراحمدی	مزارشریف	۱۳۸٦
۹۳	بینا فلم	معصومه خاوری	هرات	۱۳۸٦
۹٤	پیام فلم	شاه مراد	کابل	۱۳۸٦
۹۵	بانوفلم	یاسمین یارمل	//	۱۳۸٦
۹٦	توریانا فلم	حبیب الله	بلخ	۱۳۸٦
۹۷	راضی فلم	محمد راضی	کابل	۱۳۸٦
۹۸	دریافلم	فرهاد دریا	//	۱۳۸٦
۹۹	نما فلم	سید محمد نقیب	//	۱۳۸٦
۱۰۰	نگین فلم	محمد قیوم رسولی	بلخ	۱۳۸٦
۱۰۱	فروغ نورفلم	احمد وحید		۱۳۸٦
۱۰۲	هما فلم	احمدذکی	بلخ	۱۳۸٦
۱۰۳	زنده گی فلم	حفیظ الله		۱۳۸٦
۱۰٤	رویا فلم	رویا سادات	هرات	۱۳۸٦
۱۰۵	دینا فلم	حاجی محمد قاسم		۱۳۸۷

۱۰۶	مرد فلم	بریالی ابدالی	کابل	۱۳۸۷
۱۰۷	پرستو فلم	سید شکیب		۱۳۸۷
۱۰۸	آزرخش فلم	شیرآقا		۱۳۸۷
۱۰۹	سینا فلم	عنایت الله بیاد		۱۳۸۷
۱۱۰	حمید فلم	عبدالحمید		۱۳۸۷
۱۱۱	طاهرفلم	فرید احمد		۱۳۸۷
۱۱۲	حسینی فلم	سید موجود حسینی		۱۳۸۷
۱۱۳	مشعل فلم	فیض الدین		۱۳۸۷
۱۱٤	پیمان فلم	مجیب الدین		۱۳۸۷
۱۱٥	خوشی فلم	رحمت الله		۱۳۸۷
۱۱٦	قربانیان فلم	نجف علی		۱۳۸۷
۱۱۷	دنیا تصویر	ضیاالحق		۱۳۸۷
۱۱۸	بریالی فلم	بصیراحمد		۱۳۸۷
۱۱۹	سلطانی فلم	غلام معروف		۱۳۸۷
۱۲۰	برادران عزیزی	الحاج نجیب الله		۱۳۸۷
۱۲۱	سان فلم	زلمی	هرات	۱۳۸۸
۱۲۲	خانه افغان فلم	محمد حسن	کابل	۱۳۸۸
۱۲۳	رویان فلم	مصطفی میری	کابل	۱۳۸۸
۱۲٤	رنگ فلم	هدایت	//	۱۳۸۸
۱۲٥	عکس فلم	آرین خان	//	۱۳۸۸
۱۲٦	فردین فلم	فردین	//	۱۳۸۸
۱۲۷	سونیافلم	سونیا	//	۱۳۸۸
۱۲۸	آموفلم	احمد ذکی	فاریاب	۱۳۸۸
۱۲۹	سینا فلم	مصطفی	کابل	۱۳۸۸
۱۳۰	رسا فلم	شعیب عمر		۱۳۸۸
۱۳۱	سینما فلم	غلام رضا خردمند	بادغیس	۱۳۸۸
۱۳۲	جوان مرد	همایون پاییز	کابل	۱۳۸۸
۱۳۳	انعکاس فلم	محمد علی		۱۳۸۸
۱۳٤	پروان فلم	سید محراب الدین		۱۳۸۸
۱۳٥	کیهان فلم	عبدالقیوم	کابل	۱۳۸۹
۱۳٦	نیکوجوفلم	عبدالله	//	۱۳۸۹
۱۳۷	خورشید شرق	زمان شاه	پروان	۱۳۸۹
۱۳۸	یما رامین فلم	احمد تمیم	کابل	۱۳۸۹

لست کیبل های شخصی و غیردولتی ولایا ت

شماره	اسم	صاحب امتیا ز	محل فعالیت	آغازنشرات
۱	رومان	محمد رفیع	بلخ	۱۳۸۱
۲	اسیا	وحیدالله	ننگرهار	۱۳۸۳
۳	وارث	فضل الدین	هرات	۱۳۸۳
٤	آرین	محمد الله	تخار	۱۳۸۳
٥	ستار	احمد فاروق	بلخ	۱۳۸۳
٦	پامیر	احمد ولی بدولی	بلخ	۱۳۸۳
۷	مصور	محمد ناصر	بلخ	۱۳۸۳
۸	البرز	قربان	بلخ	۱۳۸۳
۹	گل سرخ	عبدالمتین	بلخ	۱۳۸۳
۱۰	صلح ستی	عبدالغفور	بلخ	۱۳۸۳
۱۱	جهان نما	محمد ناصر	جوزجان	۱۳۸۳
۱۲	آریانا بلخ	جواد	بلخ	۱۳۸۳
۱۳	سمیع	محمد نسیم	بلخ	۱۳۸۳
۱٤	سه ستاره	عبدالبصیر	بلخ	۱۳۸۳
۱٥	زحل	غلام حسین	بلخ	۱۳۸۳
۱٦	هرات ستی	محمد صدیق	هرات	۱۳۸۳
۱۷	هرات	عبدالرزاق	هرات	۱۳۸۳
۱۸	سرپل	الحاج محمد الله	سرپل	۱۳۸۳
۱۹	پیمان ستی	عبدالجمیل	هرات	۱۳۸۳
۲۰	صمیم	عبدالرحیم	هرات	۱۳۸۳
۲۱	شایق	شفیق الله شایق	ننگرهار	۱۳۸۳
۲۲	غزنوی	صدیق الله	غزنی	۱۳۸۳
۲۳	برادران اسفزایی	عبدالرسول	هرات	۱۳۸۳
۲٤	خوشحال	چارگل	هرات	۱۳۸۳
۲٥	صالح تره کی	صالح محمد	هرات	۱۳۸۳
۲٦	عزیزی	عزیزاحمد	هرات	۱۳۸۳
۲۷	جام	خواجه عبدالقهار	هرات	۱۳۸۳
۲۸	سوشل	عبدلطیف	بلخ	۱۳۸۳

۲۹	ظاهر	عبدالناصر	هرات	۱۳۸۳
۳۰	آرین هرات	حمیدالله	هرات	۱۳۸۳
۳۱	انوری	مسعود	هرات	۱۳۸۳
۳۲	بهروز	شمس الدین	هرات	۱۳۸۳
۳۳	امید	احمد شاه	هرات	۱۳۸۳
۳٤	افغان	محمد رفیع	بغلان	۱۳۸۳
۳۵	نجیب الله دیانت	نجیب الله دیانت	هرات	۱۳۸۳
۳٦	فضلی	نوراحمد فضلی	زابل	۱۳۸۳
۳۷	روشن	سید شکرالله	فاریاب	۱۳۸۳
۳۸	سپین غر	ایمل	هرات	۱۳۸۳
۳۹	تورغندی	ادریس حازم	هرات	۱۳۸٤
٤۰	روشن ستی	بصیراحمد	هرات	۱۳۸٤
٤۱	خوست	محمد هاشم	خوست	۱۳۸٤
٤۲	راشد	محمد اکرم	بلخ	۱۳۸٤
٤۳	رویین	فرید الله	بلخ	۱۳۸٤
٤٤	افغان	پامیر	هرات	۱۳۸٤
٤۵	هرات باستان	احمد فرید	هرات	۱۳۸٤
٤٦	افغان استوری	زلمی	ننگرهار	۱۳۸٤
٤۷	قناعت	محمد سرور	فاریاب	۱۳۸٤
٤۸	نوبهار	عبدالبصیر	بلخ	۱۳۸٤
٤۹	خلم جهان نما	فتح محمد	بلخ	۱۳۸٤
۵۰	آسمان	سید اسدالله	جوزجان	۱۳۸٤
۵۱	زبیر	اخترمحمد	هرات	۱۳۸٤
۵۲	کندزجهان نما	فرید حسن	کندز	۱۳۸٤
۵۳	اندخوی	روزی قل	فاریاب	۱۳۸۵
۵٤	نیمروز	همایون	نیمروز	۱۳۸۵
۵۵	جزیره	سید محبوب الله	کندز	۱۳۸۵
۵٦	افشار	غلام حیدر	ننگرهار	۱۳۸۵
۵۷	قطغن	حمیدالله	کندز	۱۳۸۵
۵۸	اتفاق	حمیدالله	کندز	۱۳۸۵
۵۹	برگ سبز	رحمت الله	بدخشان	۱۳۸۵
٦۰	آقچه	سید یوسف	جوزجان	۱۳۸۵
٦۱	جواد	احمد جواد	بدخشان	۱۳۸۵
٦۲	خرم	سید ندیم	سمنگان	۱۳۸۵

٦٣	جل غر	احمد شاه	بدخشان	١٣٨٥
٦٤	تورغر	ایمل	ننگرهار	١٣٨٥
٦٥	سمنگان	کریم الله	سمنگان	١٣٨٥
٦٦	چاه آب	حفیظ الله	تخار	١٣٨٥
٦٧	شرق	عبدالله	کندز	١٣٨٥
٦٨	فاریاب جهان نما	اورنگ زیب	فاریاب	١٣٨٦
٦٩	بغلان	عبدالرسول بغلانی	بغلان	١٣٨٦
٧٠	دیجیتال لغمان	احسان الله	لغمان	١٣٨٦
٧١	تونوع	محمد افضل	فاریاب	١٣٨٦
٧٢	ستاره الگر	روزیقل	فاریاب	١٣٨٦
٧٣	پامیرفاریاب	سید محمد نسیم	فاریاب	١٣٨٦
٧٤	ملت	سید شکیب	لغمان	١٣٨٦
٧٥	اسدآباد	شکیب احمد	کنر	١٣٨٦
٧٦	لمپاکا	محمد زبیرعارف	لغمان	١٣٨٦
٧٨	انصاف مردم	محمد یونس	فاریاب	١٣٨٧
٧٩	شیرین تگاب	بابر	فاریاب	١٣٨٧
٨٠	بهارستان	عظیم الله	بدخشان	١٣٨٨
٨١	التی بولك	غلام رسول	فاریاب	١٣٨٨
٨٢	خراسان ما	محمد سرور	فاریاب	١٣٨٨
٨٣	شاه مردان	غلام سرور	فاریاب	١٣٨٨
٨٤	پا یا نیان	آق محمد فاریاب	فاریاب	١٣٨٨
٨٥	ممتاز	محمد صابر	نمیروز	١٣٨٨
٨٦	نوی بهارستان	ببرک	هرات	١٣٨٨
٨٧	ای یولد وز	نصرالله نظری	فاریاب	١٣٨٨
٨٨	کشم	سیف الدین	بدخشان	١٣٨٨
٨٩	تخار	میرویس حیدری	تخار	١٣٨٨
٩٠	مهتاب	محمد	فاریاب	١٣٨٩
٩١	نوی بادغیس	جاوید	بادغیس	١٣٨٩
٩٢	سخی آباد	محمدصادق	جوزجان	١٣٨٩
٩٣	جمال	جمال الدین صدیقی	بغلان	١٣٨٩
٩٤	انستا	رحمت الله کامران	قندهار	١٣٨٩
٩٥	بلخ	محمد نادر	بلخ	١٣٨٩

قابل تذکر است جدول مذکور باهمکاری محترمه ماری کارمند وزارت محترم اطلاعات ، فرهنگ وتوریز م کشورما جمع آوری وترتیب شده است .

نتیجه و ارزیابی :

ازآنجاییکه پیداست قبل آمدن اداره موقت به رهبری حامد کرزی ، کشورما مراحل فرازونشیب های مختلف رسانه ها را تجربه نموده است که بیشترینه علت آنرا ازیك جهت به قدرت رسیدن حکومت ها ونظامهای مختلف اکتسابی حاکم درافغانستان وازجهت دیگر پایین بودن سطح آگاهی سواد درجامعه میباشد چون گراف سطح باسوادان درکشورما دراین عصرتکنالوژی واتوم ، کمترازپنجاه فیصد رانشان میدهد ،ضمناً طی (۱۳۸) سال که از عمروحیات رسانه ها درکشور می گذرد دوام رسانه های سانسورگرا ومستبد بیشتروحاکم بوده برفضای آزاد ودموکراسی رسانه ها درکشور که این حالت مرتبط می باشد به نحو سیستم رژیم های گذشته حاکم درجامعه و تلخ ترازهمه دوره سیاه رسانه ها طی سالهای(۱۳۷۵-۱۳۸۰ ش) میباشد که نه جای واقعی به قلم بود ونه فرصتی به تفکرونوشته ملی که همگی شاهد آنیم ودیدیم که چگونه رسانه ها ی صوتی وتصویری درچار راها، جاده ها ، سرك ها و بالای درخت ها حلق آویز شده می شدند ، که خوشبختانه جامعه ما بعدازگذشت این دوره متحجر ؛ مرحله تازه ایرا زیرتجربه دارد که امروزآنرا دموکراسی وآزادی بیان میگویند چونکه درقانون اساسی کشوربه آن توجه جدی بعمل آمده وتظمین گردیده است ، ولی به برداشت (نگارنده) درعصرکنونی که علم وتکنالوژی بشربرفرازقله های پیشرفت ، ترقی وآسایش گام برمیدارد لازم نمی باشد که ما کناره گیری کنیم وبی تفاوت بنشینیم بخصوص درحالتی که جهان درنفس های دموکراسی روز بروز تنومند می گردد که دراین رابطه چه بهترفرموده اند: « بی تفاوت بودن خود ضعف بزرگی است .» (۱)

پس حد اقل گامهای دومی وسومی راماهم دراین مسیربرداریم که خوشبختانه مقداری برداشته ایم ولی با کمی تفاوت که ما طی نو سال آزادی بیان را درمحوردموکراسی ودرسایه اسلام به حد ی که لازم است نشناخته ایم .

چون که هرچیزدل ماخواست می گوییم ،می نویسیم ونشرمی کنیم ؛ بدون اینکه ما خود ، جامعه ووضعیت خود را تحلیل وارزیابی نموده باشیم .

ولی باید اعتراف نماییم که کثرت این همه رسانه های همگانی چاپی ، صوتی ویاتصویری ازیکسو وسرعت عمل درایجاد آنها ازسوی دیگرخود پرابلم زا می باشد.

۱: کوکرل ، بهترین سخنان پند آموزبزرگان ، چاپخانه گهر،ایران، ۱۳۷۸ ش،ص ۲۰۲ .

که دراین مدت نو سال دیده شده است که رسانه های خصوصی وآزاد بانها
ها ورسانه های دولتی بخاطرساختاریك جامعه بهتر باهم چندان دریك تشریل
کاری قرارنداشته وقسماً فاصله ها بین آنها دیده می شود ولی باآنهم امی
واریم که درکناراین همه کثرت گرایی وسرعت عمل درایجاد رسانه ه
باتفکروتعمق وحوصله مندی به پیش برویم که دررابطه امیدواری به آینده
بزرگی میفرماید:- « درزنده گی امید، برای انسان ، همچوبال برای پرند
است .»(۱)
این یک اصل است که امروزهرگزنمیتواند جامعه ی بدون رسانه ها درنقش
کره زمین حضورداشته باشد و بخاطرثقم وارزش رسانه ها درجامع
دانشمند دیگری این چنین اظهارداشته است: « بدون حکومت میشود زنده گی
کرد ولی بدون کتاب ومطبوعات هرگز.» (۲)
پس ازاین گفته ها درمیابیم که امروزنقش رسانه ها درجوامع بدون تردید
حیاتیست واولویت دارد نسبت به هر ارزش مادی دیگربخصوص
درافغانستان اما بشرطیکه ازیکسو خود وجامعه جنگ زده خود راطوریک
لازم است بشناسیم وازسوی دیگرنگذاریم که رسانه های ما زیرتاثیرات منفی
وسو رسانه ها جهانی قرارگیرد وثبات اسلامی وعنعنوی خود راحفظ نما یی
قسمیکه دربالا اشاره کردیم امروزجهان مانند یک دهکده مشترک برای زند
گی بشرتعیین هویت کرده است بطورمثال دراین اواخرمی بینیم که چگونه
سایت انترنتی ویکی لکس (Wikileaks) و فیس بوک (FacebooK
همه کشورها را بالای یک خوان رسانه یی می نشاند وقضا یای کشورها ر
یک به دیگر شریک می سازد که نه شرق رامی شناسد نه غرب را ، نه شمال
ونه جنوب را وما می بینیم که این وضعیت بالای رسانه های کشورضعیف
وکم اقتصاد ما هم تاثیرگذاربوده است وافغانستان را ازجریانات جهانی ب
دورنگذاشته است .
صرف نظرازچگونگی عملکرد آنها... دراینجاهدف ازبیان موضوع این است
که امروزرسانه ها این جهان را با همه بزر گی اش چقدرکوچک ساخته است
،پس به مسولین امورات رسانه ایست که سنجیده پا گذارند درهرسطوح ایک
فعالیت مینمایند.

۱: ویکتورهوگو ، بهترین سخنان پند آموزبزرگان ، چاپخانه گهر، ایران، ۱۳۷۸ ش ،ص
۱۹ .
۲: ابراهام لینکلن ، همان کتاب ، ص ۷۸.

پیشنهادات

۱- بخاطرساختاریك جامعه بهتر،اسلامی ومعاصردرپرتودموکراسی لازم است تادررشد به موقع وسالم رسانه های همگانی ؛ چاپی ، صوتی ،تصویری ...دولتی وغیردولتی،همه ی ما کوشاباشیم بخصوص ارگانهای دولتی که دراین رابطه سخن بهتری داریم که گفته شده است: « ستون تمدن قرن حاضرکتاب ومطبوعات است .»(۱)

پس دراین حالت دموکراسی رسانه یی نوبنیاد درکشور چه باید کرد؟

بدون تامل باید گفت که هرکدام مجال حقیقت گویی وواقعیت پسندی را بریك دیگر؛غر ض آوردن اصلاحات درچوکات قانون باحفظ حرمت ،ادب وعفت رسانه یی درجامعه مروج سازیم .

۲- انشاالله ما به جایی میرسیم اگرعده ی از رسانه های آزاد ازکلمه ی دموکراسی وآزادی بیان استفاده بیجا نکرده ؛ تنها وتنها درتلاش وحدت ملی ، آ بادی وپیشرفت پایه های اساسی کشوربوسیله دستگاه آگاهی عامه (رسانه ها) باشند وازموضوعات روابطی وسلیقوی ناسالم که منجر به ازهم پاشی مفکوره وطنی ،عدم تفاهم ملی ودرنهایت خرابی جامعه می گردد ،دردواستقامت دولتی وغیردولتی وجداناً صرف نظرصورت گیرد .

۳- درپهلوی آن لازم خواهد بود تانهاد های دولتی زمینه وفضای رشد رسانه ها ی آزاد را بشکل حقیقی مهیا نمایند وخود تخته ی مشق آنها قرارگیرند چون ما می خواهیم باداشتن یك تاریخ مدنی پنج هزارساله کشوری داشته باشیم حد اقل هم سطح با کشورها دیگر درمنطقه ، که دررسیدن به این هدف رژیم باید قربانی بیشتر انتقادات وچراها را متقبل شود وگوش شنوا داشته باشد نسبت به عام ملت ورسانه های خصوصی وآزاد که درآنصورت احتمالات رسیدن به این اهداف بعید نخواهد بود.

۱: روزولت ،بهترین سخنان پند آموزبز رگان ، چاپخانه گهر، ایران، ۱۳۷۸ ش،ص ۸۵ .

فهرست مآخذ ومنابع

الف - کتابها:

ا- پیرتی ایما نوس وتاپیوواریس ، مترجم ،غ.ا . اقبال ، وسایل ارتباط جمعی دیروزوامروز، چاپ اول ، مطبعه دولتی کابل، (۱۳٦٦) ش .

۲- شعور،اسدالله ، مفاهمه شفاهی وسیرتاریخی آن درافغانستان،چاپ اول،مطبعه تحصیلات عالی کابل، (۱۳٦۷ ش).

۳- شرقی ، بهین ، نعمت الله وسلطان احمد ، ژورنالیزم ،مطبعه ... ،چاپ ...، کابل .. ۱۳.

٤- محمد عوفی ، تذکره لباب الالباب ،مطبعه ممتاز،چاپ اول ،ایران ،(۱۳٦۱ ش).

٥- تنویر،محمدحلیم(دکتور)تاریخ وروزنامه نگاری درافغانستان ،مرکزنشراتی اسلامی صبور،چاپ اول ،پشاور۱۳۷۸ش.

٦- حبیبی ،فرزانه(محقق) تاثیر مطبوعات آزاد درجامعه افغانی (۱۳۲۸-۱۳٥۲ ش) ،چاپ دوم ،مطبعه آزادی ، کابل (۱۳۸۹ش).

۷- نیکنام ، بابك سلیمی ، مترجم ، سخنان پندآموز بزرگان ،چاپ اول ، چاپخانه گهر،ایران، ۱۳۷۸ش .

۸- حباب،مرضیه ،کارنامه چهارساله وزارت اطلاعات ،فرهنگ وتوریزم (۱۳۸۱-۱۳۸٤ ش) ،چاپ اول ،مطبعه آزادی ، کابل ۱۳۸٤ش.

ب – قوانین واصولنامه ها :

۱- محقق ، حیدر ، قانون رسانه های همگانی وقانون کمیسیون مستقل نظارت برتطبیق قانون اساسی ، وزارت عدلیه ،چاپ اول ،کابل،۱٥ سرطان (۱۳۸۸ش).

ج- جراید وروزنامه ها:

۱- حبیبی ،فرزانه (محقق) ،آزادی بیان ، روزنامه ملی انیس ،کابل ، ۳۱ سرطان ۱۳۸۹ ،نمبرمسلسل (۲۱۷٥۸).

د – متفرقه :

۱- حبیبی ،فرزانه (محقق) ، لست رسانه های چاپی دولتی وغیردولتی (آزاد) ،کیبل ها ،آژانس های خبری ودارالترجمه ها درشهرکابل وولایات کشور، یادداشت های شخصی و خصوصی ،کابل،(۱۳۸۹ ش).

۲- ریاست نشرات وزارت اطلاعات ، فرهنگ وتوریزم، لست رسانه های الکترونیکی غیردولتی در مرکزوولایات کشور، یادداشت های دفتری ، کابل،(۱۳۸۹) ش.

PROPERTY OF ACKU 407485

باعرض ادب

ACKU

چاپ : مطبعه ریاست مخابره ستر درستیز